

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Sociální pracovník

PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ GAMBLING

Bakalářská práce: 10-FP-KSS-3028

Autor:

Eva PETRNOUŠKOVÁ

Podpis:

.....

Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
87	30	7	23	23	2

V Liberci dne: 16. 3. 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Eva Petrnoušková
adresa: Na Okruhu 845/4, Liberec 1, 460 01
studijní obor (kombinace): Sociální pracovník
Název BP: Patologické hráčství
Název BP v angličtině: Gambling
Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
Konzultant:
Termín odevzdání: duben 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 1. 4. 2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): Eva Petrnoušková

Datum: 4. 6. 2010

Podpis:

Název BP: PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ

Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

Podpis: .....

Cíl: Charakterizovat a zjistit příčiny a sociální důsledky patologického hráčství.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Dotazník vlastní konstrukce

Literatura: FROUZOVÁ, M. *Gambling – metodická příručka pro prevenci gamblingu*. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 1997. ISBN 807071-078-0.

MARHOUTOVÁ, J. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*. 1. vydání. Praha: Empatie 1995. ISBN 80-901618-9-8.

NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc*. 1. vydání. Ostrava: Nakladatelství Aleny Kutilové, 1994. ISBN – není uvedeno.

NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti*. 1. vydání. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-732-X.

POKORNÝ, V; TELCOVÁ, J; TOMKO, A. *Patologické závislosti*. 1. vydání. Brno: Nakladatelství Ústavu psychologického poradenství a diagnostiky, 2001. ISBN 80-238-6539.

ŠTABLOVÁ, R. *Drogy, kriminalita a prevence*. 2. rozšířené vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. ISBN 80-7251-018-5.

Čestné prohlášení

Název práce: Patologické hráčství
Jméno a příjmení autora: Eva Petrnoušková
Osobní číslo: P08000423

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 16. 3. 2011

Eva Petrnoušková

Poděkování

Tímto bych velmi ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu prof. PhDr. Karlu Rýdlovi, CSc. za jeho čas a ochotu, paní Ing. Jitce Pospíšilové za podnětné připomínky a rady, mé rodině za trpělivost a podporu a všem ostatním, kteří mi v mé práci vyšli vstříc.

Anotace

Uvedená bakalářská práce se zabývá společensky závažným problémem patologického hráčství, který se stal psychiatrickou diagnózou s názvem F 63.0, jeho příčinami, sociálními důsledky, nežádoucími jevy s vysokou společenskou nebezpečností.

Práce je rozdělena do dvou částí na teoretickou a praktickou. V teoretické části je uvedena charakteristika patologického hráčství dle poznatků z odborné literatury.

V praktické části je zpracován výzkum formou dotazníku a pomocí statistických a matematických metod jsou zjišťovány sociální dopady z patologického hráčství.

Výzkum probíhal na území města Liberec.

Klíčová slova: Patologické hráčství, gambling, hazardní hra, závislost, sociální důsledky, legislativa, uzdravování, recidiva, prevence.

Zusammenfassung

Diese Bachelorarbeit beschäftigt sich mit dem gesellschaftlich gewichtigen Problem des pathologischen Spielens, das zur psychiatrischen Diagnose mit dem Namen F 63.0 wurde, mit seinen Ursachen, sozialen Auswirkung, unerwünschten Erscheinungen mit der großen gesellschaftlichen Gefährlichkeit.

Die Arbeit wird in zwei Teile gegliedert. Der erste Teil ist theoretisch und es wird hier die Charakteristik des pathologischen Spielens nach den Erkenntnissen aus Fachliteratur angeführt. In dem zweiten, praktischen Teil wird die Forschung in der Form einer Umfrage verarbeitet und mithilfe der statistischen und mathematischen Methoden werden soziale Auswirkungen des pathologischen Spielens festgestellt.

Die Forschung verlief im Stadtgebiet von Liberec

Schlüsselwörter: pathologisches Spielen, Gambling, Glücksspiel, Abhängigkeit, soziale Auswirkung, Gesetzgebung, gesund werden, Rückfall, Vorbeugung,

Summary

This bachelor thesis deals with socially significant problem of pathological gambling, which became a psychiatric diagnosis titled F 63.0, its causes, social impacts and adverse effects with high social dangerousness.

The work is divided into two parts – theoretical and practical. The theoretical part contains characteristics of the pathological gambling according to the professional literature.

In the practical part we can find a research done by means of a questionnaire and results of using statistical and mathematical methods to assess the impacts of the pathological gambling.

The research was carried out in the area of city Liberec.

Keywords: pathological gambling, gambling, gamble, addiction, social consequences, legislation, healing, relapse, prevention.

Obsah

1 Úvod	10
2 Teoretická část	12
2.1 Základní pojmy	12
2.1.1 Hazardní hra	12
2.1.2 Hazardní hráčství	12
2.1.3 Patologické hráčství	12
2.1.4 Z historie hazardních her	14
2.1.5 Vývoj hazardních her v ČR po II. světové válce	15
2.2 Hazardní hry	16
2.2.1 Kostky	16
2.2.2 Karetní hry	16
2.2.3 Ruleta	17
2.2.4 Sázkové hry	17
2.2.5 Loterie	18
2.2.6 Výherní hrací automaty	18
2.2.7 Internetové hry a sázky	19
2.3 Provozovny hazardních her	20
2.3.1 Restaurace	20
2.3.2 Herny	20
2.3.3 Kasina	21
2.4 Subjekty patologického hráčství	21
2.5 Vznik závislosti	23
2.6 Faktory vzniku závislosti	24
2.7 Příčiny vzniku patologického hráčství	24
2.8 Závislost	27
2.8.1 Biologická rovina závislosti	27
2.8.2 Psychologická rovina závislosti	28
2.8.3 Sociologická rovina závislosti	28
2.9 Iluze hráčské závislosti	29
2.10 Alkohol a drogy	31
2.10.1 Alkohol	31
2.10.2 Drogy	31
2.11 Sociální důsledky patologického hráčství	32
2.11.1 Rodina	32
2.11.2 Přátelé	33
2.11.3 Zájmy a záliby	33
2.11.4 Zaměstnání	34
2.11.5 Dluhy	34
2.11.7 Sociální izolace	34
2.11.6 Sebevraždy	35
2.12 Gambling a kriminalita	35
2.17 Legislativa	37

2.18 Léčba patologického hráčství	38
2.18.1 Ambulantní léčba	39
2.18.2 Hospitalizace v léčebně	40
2.19 Uzdravování	41
2.20 Recidiva	41
2.21 Prevence	42
2.22 Návrhy opatření	44
3 Praktická část	45
3.1 Cíl šetření	45
3.2 Hypotézy	45
3.3 Charakteristika zkoumaného vzorku	45
3.4 Popis zvolené lokality	46
3.5 Popis zvolené metody	49
3.5.1 Dotazník	49
3.5.2 Otázky	49
3.6 Předvýzkum	50
3.7 Provedení výzkumu	50
3.8 Prezentace výsledků šetření	51
3.8.1 Otázka č. 1	51
3.8.2 Otázka č. 2	52
3.8.3 Otázka č. 3	53
3.8.4 Otázka č. 4	54
3.8.5 Otázka č. 5	56
3.8.6 Otázka č. 6	58
3.8.7 Otázka č. 7	59
3.8.8 Otázka č. 8	61
3.8.9 Otázka č. 9	62
3.8.10 Otázka č. 10	63
3.8.11 Otázka č. 11	64
3.8.12 Otázka č. 12	66
3.8.13 Otázka č. 13	67
3.8.14 Otázka č. 14	69
3.8.15 Otázka č. 15	72
3.8.16 Profil „běžného“ hráče v Libereckém kraji	75
3.9 Ověřování hypotéz	77
3.9.1 Hypotéza č. 1	77
3.9.2 Hypotéza č. 2	79
3.9.3 Hypotéza č. 3	80
4 Závěr	82
Seznam použitých informačních zdrojů	84
Přílohy	87

1 Úvod

Téma patologického hráčství jsem si zvolila, protože patologické jevy a především závislosti mě zajímají. Ostatní závislosti jako je alkoholismus a závislost na drogách jsou dle mého dostatečně popsány a zmapovány. Dovolím si tvrdit, že patologické hráčství, které by mělo být v této době jedním z nejvíce diskutovaných témat a v současnosti není, v budoucnu se stane velkým problémem naší společnosti.

Většina z nás o tomto závažném problému ví, nebo se s ním setkala, ale všeobecná informovanost o nebezpečí závislosti na hazardních hrách je nedostatečná. Kvalitní a odborné literatury na toto téma sice v současné době přibývá, ale je těžko dostupná, a stále jí je velmi málo. Jedním z nejvýznamnějších zdrojů informací k této problematice jsou internetové stránky, kde jsou přijímány dotazy od veřejnosti, na které odpovídají odborníci. Dále si zde provedením různých testů může každý ověřit, zda je závislý na hře. Jsou zde odkazy na další odborníky, kteří by měli poradit a pomoci při léčbě ze závislosti. Největším problémem však zůstává to, že patologičtí hráči tak jako ostatní závislí si nepřipouští svou nemoc, a tedy si nepřiznávají svůj problém se závislostí, a popř. se za svou závislost stydí a nechtějí ji odhalit před okolím.

Při získávání informací k této bakalářské práci jsem nenašla žádnou statistiku o hráčích. Zejména o těch, kteří pravidelně hrají hazardní hry, pravidelně navštěvují zařízení k tomu určená, necítí se být závislými, i když sází a prohrávají nemalé částky peněz. Přehled o výnosech z hazardu uvádějí pouze finanční úřady, které mají přehled o příjmech v zařízeních, kde se hazard provozuje. Z těchto statistik můžeme získat informace o tom, kolik peněz lidé prosázejí. Češi jsou národem hráčů, protože zaujímají jedno z čelních míst v prosázených penězích mezi zeměmi Evropy.

Cílem bakalářské práce je poukázat na závažný problém, který se stal psychiatrickou diagnózou s názvem F 63.0 a na jeho příčiny, sociální důsledky a nežádoucí jevy, a vysokou společenskou nebezpečnost.

Práce je rozdělena do dvou částí na teoretickou a praktickou. V teoretické části bude charakterizováno patologické hráčství, jeho vývoj a rozdělení jednotlivých hazardních her. Bude se také zabývat příčinami a spouštěči hazardního hráčství, sociálními důsledky této závislosti jako jsou zadluženost, nezaměstnanost, rozvodovost, osamění, sebevraždy a jinými patologickými jevy, které sebou hraní přináší, jako je kriminalita, alkoholismus a drogy. Dále se bude věnovat i tématu léčby patologického hráčství, prevencí před hazardními hrami a legislativě, která zahrnuje toto téma.

V praktické části bude zpracován pomocí statistických a matematických metod rozbor dotazníků, které budou vyplněny osobami hrajícími v hernách či kasinech na území města Liberce. Na základě těchto výsledků budou zjišťovány sociální dopady z hráčství: jaké procento osob hrajících hazardní hry je nezaměstnaných, kolik těchto lidí je zadlužených a jakého dosáhli vzdělání?

2 Teoretická část

2. 1 Základní pojmy

2.1.1 Hazardní hra

Hazardní hra je vložení financí nebo hmotných statků do hry s tím, že ten kdo tyto hodnoty riskuje, ví, že o ně může přijít, a že výsledek hry je ovlivněn pouhou náhodou. Hazard vyvolává vidinu snadného získání peněz, kterou doprovází pocit napětí a při výhře pocit štěstí a radosti.

Pro hazardní hru je typické, že si hráč může koupit možnost výhry – ať peněz nebo majetku: od sirky až po osobní automobil.¹

2.1.2 Hazardní hráčství

Hazardní hráčství je nezvládnutelný životní styl. Hazardní hráč potřebuje vzrušení, potřebuje se zajímavě projevovat, potřebuje k životu hazard. Odborníci definují chorobné hráčství jako víceméně poruchu osobnosti.²

2.1.3 Patologické hráčství

Pojem patologické hráčství se stal psychiatrickou diagnózou s názvem F 63.0, a patří do skupiny návykových a impulsivních poruch.

Porucha spočívá v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě subjektu na úkor sociálních, materiálních, rodinných a pracovních hodnot a závazků.

---

¹ NEŠPOR, Karel. *Hazardní hra jako nemoc*. Ostrava 1994, s. 11

² TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Hazardní hry – gambling – kriminalita*. Policista 1997, č. 5

Lidé trpící touto poruchou mohou riskovat své zaměstnání, velmi se zadlužit a lhát nebo porušovat zákon, aby získali peníze nebo unikli placení dluhů. Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout, spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí. Toto zaujetí a puzení se často zvyšuje v dobách, kdy je život stresující.³

Podle Nešpora (2000, str. 31) by se mělo patologické hráčství rozlišovat:

- a) Hráčství a sázkařství (časté hraní pro vzrušení nebo jako pokus vyhrát peníze: lidé této kategorie budou svůj zvyk pravděpodobně držet na uzdě, když budou muset čelit těžkým ztrátám nebo jiným nepříznivým důsledkům);
- b) Nadměrné hráčství u manických pacientů;
- c) Hráčství u sociopatických osobností (u těchto lidí se vyskytuje širší trvalá porucha sociálního chování, která se projevuje agresivními činy nebo jinak výraznými projevy nedostatku zájmu o blaho a city jiných lidí).

Patologické hazardní hráčství podle Americké psychiatrické asociace (DSM-IV)

A. Trvající a opakující se nepřizpůsobivé chování ve vztahu k hazardní hře, jak ukazuje pět (nebo více) z následujících znaků:

1. Zaměstnává se hazardní hrou (např. znovu prožívá minulé zážitky související s hazardní hrou, plánuje další hazardní hru, uvažuje o tom, jak si opatřovat prostředky k další hazardní hře).
2. Aby docílil žádoucího vzrušení, musí zvyšovat množství peněz vkládaných do hazardní hry.
3. Opakovaně a neúspěšně se pokoušel hazardní hru ovládat, redukovat nebo s ní přestat.
4. Když se pokouší snížit hazardní hru nebo s ní přestává, cítí neklid a podrážděnost.

---

³ NEŠPOR, Karel. *Hazardní hra jako nemoc*. Ostrava 1994, s. 27

5. Používá hazardní hru jako prostředek, jak uniknout problémům nebo mírnit dysforickou náladu (např. pocity bezmocnosti, viny, úzkosti, deprese).
6. Po ztrátě peněz při hazardní hře se následujícího dne k hazardní hře vrací, aby je vyhrál zpět.
7. Lže příbuzným, terapeutovi nebo jiným lidem, aby tak zakryl rozsah svého zaujetí hazardní hrou.
8. Dopustil se ilegálních činů jako padělání, podvodů, krádeží nebo zpronevěry kvůli hazardní hře
9. Ohrozil nebo ztratil kvůli hazardní hře signifikativní vztahy, zaměstnání, vzdělání nebo kariéru. Spoléhá na druhé, aby mu poskytovali finanční prostředky, čímž by se mírnila zoufalá finanční situace, do které se dostal kvůli hazardní hře.

B. Hazardní hraní nelze lépe vysvětlit manickou epizodou.⁴

2.1.4 Z historie hazardních her

Hra je činnost, která slouží k rozptýlení nebo obveselení člověka ve volném čase, a patří neoddělitelně k životu. Hra je stará jako lidstvo samo. Je známá již u jeskynního člověka, četné archeologické nálezy svědčí o tom, že již jeskynní lidé provozovali určitou formu hazardní hry, která se podobala dnešní hře v kostky. Ve starověké Číně byly oblíbené hliněné destičky, které pravděpodobně sloužily ke hře podobné dnešním karetním hrám. Později byly tyto destičky nahrazeny papyrusem. V Persii se hrály kostky o otroky, a v Egyptě se používaly kostky ke shazování figurek postavených na hrací ploše, kdo jich shodil nejvíce, vyhrál. Řecko se proslavilo Olympijskými hrami, kde se sázelo na vítěze jednotlivých závodů. Řeckou kulturu převzali Římané, a tedy i hazardní hry, kterým často propadali. Jsou známy případy císařů, kteří zabavovali majetek bohatým, aby jím splatili dluhy, které způsobili hazardními hrami.

---

⁴ NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislost. Současné poznatky a perspektivy léčby. Praha 2000, str. 31

Ve 14. století anglický král Jindřich VIII hazardní hry zakázal, protože jeho vojsko trávilo více času touto činností a nevěnovali se svému vojenskému zdokonalování. Za vlády královny Alžběty vznikla první loterie, kterou se řešil špatný odbyť drahého zboží. Hazard kvetl i v Amerických koloniích, který si do těchto zemí přinášeli zejména Angličané. Velice populární bylo sázení na koňských dostizích.

V 19. století byl sestrojen první předchůdce moderních výherních hracích automatů, který se stal velmi oblíbený a byl umístěn v každém baru či hospodě v New Yorku. Hráči na něm mohli vyhrát doutník, pivo nebo jiný nápoj. Následně se vývoj výherních hracích automatů zdokonaloval.

Ve třicátých letech 20. století začala vyrůstat ve státě Nevada kasina ve městě Las Vegas. Hazard je výnosný obchod, a proto se velice rychle kasina a herny rozšířily po celém světě.

2.1.5 Vývoj hazardních her v ČR po II. světové válce

Po II. světové válce, byly v ČR hazardní hry tehdejší vládní garniturou zakázány. Hazard byl provozován tajně a nelegálně v odlehlých částech restaurací a barů, kde se hráli většinou karetní hry.

Podnikání v hazardu se v tehdejší Československu v plné síle rozeběhlo až po listopadu 1989. Otevřením hranic se k nám dostávalo velké množství starých a starších výherních hracích automatů především z Německa. Všechny tyto automaty se dovážely nelegálně, nebyly z nich odváděny žádné daně, protože neexistovala platná legislativa ohledně hazardních her, musel se urychleně přijmout nový zákon o loteriích, alespoň na přechodnou dobu. Pak už nic nebránilo legalizaci hazardu v ČR. Rozvoj hazardního průmyslu vedl k vývoji nových technologií v této oblasti.

2.2 Hazardní hry

V následujících bodech představím různé formy hazardních her.

2.2.1 Kostky

Tzv. „Hra v kostky“ je asi jednou z nejstarších her na světě. O české formě této hry – Vrchcábech se mnohokrát zmiňují středověcí autoři. S kostkami se může hrát velké množství různých her, a sázet se na ně dá mnoha způsoby a kombinacemi. Velice populární jsou ve velkých amerických kasinech. Hráči se střídají v házení dvou kostek, které mají vyznačenou hodnotu 1-6, buď pouze z ruky, nebo z kalíšku na rovný herní stůl a sází na součet čísel, které padne na obou kostkách.

Obr. 1: Hrací kostky

Zdroj: <http://www.pokerboom.cz/216-hraci-kostky-rove-sada-2-ks.html>

2.2.2 Karetní hry

Karetní hry se učíme již od raného dětství. Začíná to obrázkovým pexesem, přes jednodušší hry, které se hrají na dětských táborech a rodinných dovolených. Na karetní hry se scházejí i celé rodiny, kde se sázejí menší částky peněz na výhru. V restauracích není nic neobvyklého vidět stálé zákazníky hrát karty o větší finanční částky a od toho je jen krůček k hraní v herně, kde se hrají karetní hry o velké částky peněz. Tyto hry jsou v dnešní době velice oblíbené a v ČR dosti rozšířené. Hraje se nejčastěji tzv. oko, poker či plátýnko. Karetní hry se hrají nejčastěji v zařízeních, kde je snadná dostupnost k alkoholu a cigaretám, a jsou nejčastěji spojovány právě s konzumací těchto „lehkých“ drog.

Obr. 2: Karty

Zdroj: <http://www.zdrave.cz/magazin/nemoci-a-lecba-12/gamblerstvi-aneb-laska-k-hazardu-564/>

2.2.3 Ruleta

Ruleta patří mezi nejznámější hazardní hry. Je původem z Ameriky, kde je také nejvíce rozšířena. Provozuje se v kasinech, hraje se na speciálních stolech s otočným mechanismem, a je obsluhována krupiérem. Kulička roztočená v ruletě určí číslo, které vyhrává. Sází se na čísla, kombinace čísel, nebo na barvu. V současné době je obsluha krupiéra nahrazována ruletami, které jsou řízeny elektronicky. Tyto rulety jsou již běžnou součástí každé herny s výherními a hracími automaty.

Obr. 3: Ruleta

Zdroj: <http://cms.mimomedia.sk/kelly.php?itemid=22>

2.2.4 Sázkové hry

Sázkové hry jsou u nás oblíbené a rozšířené. Sáží se na sportovní výsledky nebo koňské dostihy atd.. Výhra je podmíněná uhodnutím výsledků těchto sportovních akcí. Na každou akci je vypsán sázkový kurz, co v praxi znamená procentuální vyjádření výsledku. Sázkové kurzy určují sázkové kanceláře nebo bookmakeři, kteří odhadují výsledek sportovního utkání, na který se sázka vypisuje. U nás je mnoho sázkových kanceláří nabízejících tuto službu např. Fortuna, Chance Tipsport, Sazka atd. Ale nejenom na sportovní výsledky se dá sázet. Vypisují se i kurzy na mediálně známé kauzy nebo na výsledky voleb apod.

Obr. 4: Dostihy

Zdroj: <http://arabian-horses.blog.cz/0708/dostihy>

2.2.5 Loterie

Velice rozšířenou je loterie tzv. losy, které lze zakoupit na nejrůznějších veřejných místech naší republiky. Nejjednodušší jsou stírací losy. Tyto losy vydávají různé společnosti k většinou charitativním účelům. Na stíracím losu se setře políčko k tomu určené a ihned je znám výsledek. Nejmasovější loterií je Sportka. Její výtěžek je určen na sportovní účely. Majitelem je Sazka a.s. Systém sázení je na tzv. on-line terminálech. Sázet se dá na každé poště, v každé trafice apod., kde mají zařízení on-line. Každý dospělý člověk si jistě alespoň jednou vsadil na náhodně vylosovaná čísla ve Sportce. Losuje se dvakrát týdně 6 výherních čísel ze 49 a výše výher závisí na vložených částkách. Další známé loterie u nás jsou: Keno, Šťastných deset a Euromiliony.

Obr. 5: Loterie

Zdroj: <http://www.mediafax.cz/domaci/2976671-Vice-nez-milion-korun-ziskalo-u-Sazky-v-lonskem-roce-73-sazejicich>

2.2.6 Výherní hrací automaty

Výherní hrací automaty se rozdělují do dvou skupin:

VHP – výherní hrací přístroj

Výherní hrací automaty se u nás nejvíce rozšířily po roce 1989. Mohli jsme se s nimi setkat nejen v hernách a kasinech, ale i v restauracích, barech a nádražích. V podstatě jde o jednoduchý počítač, který není propojen s dalšími automaty do sítě. Sázení na každém výherním automatu je velice jednoduché. Vložením finanční hotovosti do automatu začíná hra. Spuštěním startu se roztočí válce, a pokud se zastaví na stejných symbolech ve vodorovné poloze nebo úhlopříčkách, hráč vyhrává

Obr. 6: Hrací automaty

Zdroj: http://www.zapad.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=5672&Itemid=73

podle hodnoty symbolu. Cena jedné sázky nesmí přesáhnout pět korun a maximální možná výhra je 500,- Kč. Ale tyto všechny výherní automaty mají dvě herní úrovně. Pokud hráč vyhraje určitou částku v nižší herní úrovni, má možnost přejít na hru s vyššími sázkami a tím i s vyšším rizikem prohry. Tyto výherní hrací automaty se u nás objevují již velice zřídka a to na tzv. dožití.

VLT – výherní loterijní terminál

Videoterminály fungují na podobném principu jako výherní hrací přístroje, ale jsou zapojeny do internetové sítě. Na výherních loterijních terminálech je více druhů her, na rozdíl od výherních hracích automatů, které se spouští přes dotykovou obrazovku. Výše sázek je vyšší, začíná se od deseti korun nejnižší možnou vsazenou částkou a nejvyšší možná vsazená částka je 1.000,- Kč za jednu hru. Podle toho se odvíjí možná hodnota výhry. Postupem času tyto videoterminály nahrazují již dosluhující výherní hrací automaty a herny a kasina jsou již plně vybavena pouze tímto druhem automatů.

Obr. 7: Videoterminál

Zdroj: <http://www.magicplanet.cz/casina-a-herny/vlt-systemy/helvet-technology/>

2.2.7 Internetové hry a sázky

Od počátku roku 2010, byly zlegalizovány kurzovní on-line hry, jako jsou například sázení na sportovní výsledky. Bohužel internet sebou nese podstatně větší riziko, protože zde fungují a vznikají stále nové a nové on-line kasina a herny. Ty jsou v České republice oficiálně zakázány, ale skutečnost je úplně jiná. Internetové servery se nacházejí v jiných zemích, kde jsou hazardní hry povoleny, a tím se i občan České republiky může vyhnout tomuto zákazu.

Pro hru hazardní hry na internetu je třeba složit na účet provozovatele on-line kasina nebo herny finanční vklad. To lze provést buď elektronickou platební kartou, nebo pomocí kreditu z mobilního telefonu. Potom již nic nebrání tomu

vstoupit do virtuálního kasina nebo herny a zahrát si například na výherním hracím automatu či videoterminálu, který si právě vyberete.

S příchodem internetu do našich domácností se staly hazardní hry daleko dostupnější nejenom dospělým, ale především dětem, které se k těmto on-line hazardním hrám mohou velmi snadno dostat.

2.3 Provozovny hazardních her

2.3.1 Restaurace

Po roce 1989 byly zaplaveny snad všechny hospody, hospůdky a restaurace výherními hracími automaty. Stávaly se nedílnou součástí jejich interiéru. Výherní hrací automaty byly k vidění na nádražích, vestibulech hotelů, dokonce i na chodbách sportovních hal. V současné době pomalu tyto přístroje mizí z těchto provozoven. Pouze v některých částech Prahy, menších městech a vesnicích můžeme vidět výherní hrací automaty v restauracích a hospodách. V Praze tyto automaty dožívají, nové se tam již nesmí objevit. Na vesnicích zůstávají z důvodu absence heren.

2.3.2 Herny

Do nedávné doby přibývalo neuvěřitelné množství heren s výherními hracími automaty a videoterminály. Stále je můžeme vidět v každé rušnější ulici, na většině náměstí, ba dokonce i v nákupních centrech. Herny jsou nejrozšířenější provozovny hazardních her a jsou zpravidla otevřeny nonstop. Lákají ke hře na automatech blikajícími Jackpoty a v některých hernách má hráč nápoje (kávu, pivo, nealkoholické nápoje) ke hře zdarma. Existují i herny, které vydávají věrnostní karty, na které hráč může sbírat body, které podle letáků rozdáváných v těchto zařízeních může vyměnit za hodnotné ceny, a nebo mohou být automaticky zaregistrováni do celoročních her o top ceny.

2.3.3 Kasina

Těchto provozoven je u nás menší množství, nežli heren. V Kasinech se musí hráč zapsat a předložit občanský průkaz k prokázání totožnosti, když chce hrát ruletu či karty nebo na výherních hracích automatech, a proto jsou kasina daleko méně vyhledávaná.

2.4 Subjekty patologického hráčství

- **Mladí lidé, mládež**

U dětí a mladistvých je riziko závislosti na čemkoli daleko větší a rychlejší. Hrají z touhy po výhře, po zážitcích, napětí ze hry, nezájmu v rodině, v touze někam patřit, a protože se nudí. Většinu volného času tráví v hernách, kterou považují za druhý domov. Vzhledem k tomu, že nemají žádný příjem a potřebují peníze do hry má také většina z nich zkušenosti s trestnou činností. V hernách se také setkávají s alkoholem a drogami.

- **Hyperaktivní děti s poruchou pozornosti**

Je zvláštní, že děti s poruchami pozornosti vydrží ve škole se soustředit sotva jednu vyučovací hodinu, ale u automatů a počítačů tráví často mnoho hodin denně, i když zatím jenom u zábavních her. Zatímco jinde jim jejich handicap vadí, zde jsou rovnocenní partneři nebo dokonce hrdinové her. Tím se vzdalují normálnímu životu. Nemají čas na učení a zvykají si na hráčské prostředí.

- **Muži**

Muži mají větší vztah k riskování obecně a tím také začínají s hráčstvím daleko dříve nežli ženy - již v pubertě, a většinou jim tato závislost zůstává po celý život. Mohou to být velmi inteligentní muži, kteří se pohybují ve finančních sférách. A také to mohou být muži, kteří v úspěšném soukromém i pracovním životě zkrachovali a pomocí hraní se touží zbavit těchto problémů.

- **Ženy**

Ženy začínají s hazardním hraním spíše až v zralejším věku. V poslední době pozorujeme trend, kdy žen v hernách přibývá. Většina z nich je motivována ke hře nedostatkem finančních prostředků či nedostatkem plnohodnotných vztahů v rodině a okolí.

- **Nezaměstnaní a bezdomovci**

Nezaměstnaní a bezdomovci nemají jiný smysl života nebo jinou motivaci. Pohybují se v kruhu a permanentní nezaměstnanost je většinou důsledek jejich patologického hráčství, které je také příčinou octnutí se na tzv. sociálním dně. S vidinou výhry prohrají sociální dávky a příspěvky.

- **Profesionální hráči**

Naučili se různé podvody, triky jak obehřát herní systém stroje či zaměnit karty. Nějakou dobu se jim daří, ale k této činnosti je třeba soustředění a určitý nadhled nad hrou. Pokud se dostanou do krizové situace (např. rodinné, finanční problémy), je u nich riziko stát se patologickým hráčem velmi vysoké, zapomínají na své naučené triky a podvody a hrají nesmyslně riskantním způsobem.

- **Lidé s rizikovým povoláním**

K lidem s rizikovým povoláním patří ti, kteří se setkávají se sázením každý den např. v rámci svého zaměstnání. Jsou to číšníci, majitelé restaurací a heren. Při své práci vidí, že někteří hráči vyhrají větší finanční hotovost a snaží se je napodobit a získat tak výhru. Tímto způsobem se dostávají do koloběhu hráče podstatně jednodušeji a rychleji.

- **Ostatní**

Závislost na hraní může postihnout kohokoliv např.: alkoholiky, lidi v těžké životní situaci, děti citově strádající a ty, jejichž rodiče měli sami problémy s hráčstvím.

Je mnoho příležitostných hráčů, kteří jsou schopni svou vášeň ke hraní mít pod kontrolou a kdykoliv ji zanechat. Tedy ve smyslu, že v situaci, která hrozí

nějakým sociálním či společenským dopadem, se začnou kontrolovat a abstinovat.

2.5 Vznik závislosti

Hazardní hra se podobá závislosti na alkoholu nebo drogách a často vede ke vzniku patologického návyku. Vznik probíhá ve třech fázích:

1. Fáze výhry

Patologické hráčství začíná nenápadně. Občasnou hrou. Ze začátku si hráč nepřipouští žádné větší problémy, představuje si velkou výhru a zvyšuje více a více sázky. V této fázi dochází k uspokojení ze hry.

2. Fáze prohrávání

Ve fázi prohrávání se většinou jedná o patologické hráčství, se kterým už nelze jen tak přestat. Tím hráč ztrácí kontrolu nad svým chováním. Půjčuje si peníze, které není schopen vrátet, nastávají problémy v rodině, před kterou tuto skutečnost tají, lže svému okolí. Hromadí se i problémy v zaměstnání, je nesoustředěný a upíná se pouze na hru. V častých případech se snaží získávat prostředky na hraní i nezákonně.

3. Fáze zoufalství a beznaděje

Hráč více a více hraje a více a více prohrává. V důsledku svého jednání ztrácí zaměstnání, rozvádí se, je osamělý. Často končí na ulici jako bezdomovec. Obviňuje ze svého neštěstí druhé, propadá depresi a beznaději. Ve vyhrocených situacích se může odvážit i závažnějších trestných činů. Mnoho hráčů se hroutí a propadají alkoholismu a drogové závislosti. Velmi často končí ve vězení. Poslední fáze beznaděje nastává, když se patologický hráč dostává do fáze sebevražedných pokusů.

2.6 Faktory vzniku závislosti

- Genetické předpoklady
- Osobnostní struktura závislého jedince
- Prostředí a tolerantní postoje společnosti
- Dostupnost heren a kasin
- Podmět – spouštěč (např. náhodné setkání a automatem, volné finanční prostředky, nevybíravé vymáhání dluhů po patologickém hráči)

2.7 Příčiny vzniku patologického hráčství

1. Rodina

Významným činitelem v případě vzniku a vývoje patologického hráčství je rodinný systém člověka. Rodina může člověka před vznikem této závislosti ochránit, ale může rovněž vzniku této choroby významně napomoci. Jedná se kupř. o to, že může v člověku vyvolat svým působením vznik motivace, zpravidla se jedná o to, že finanční nedostatek je řešen hrou, je přítomná silná touha peníze vyhrát. Při hře se u gamblera projevuje jeho ambivalentní vztah k penězům – chce si potvrdit to, co si přeje.⁵

2. Společnost

Naše společnost je až příliš benevolentní k hazardním hrám a k hazardu vůbec. Sázky všeho druhu jsou v naší republice zcela běžné. Počínaje stíracími losy, které lze zakoupit v každém novinovém stánku a poště, po sázení sportky až po výherní hrací automaty. Všudypřítomná, neadekvátní reklama na hazardní hry a herny nás provází v každém centru větších měst, v rodinných, zábavních a nákupních centrech a je tak na očích nejen dospělých, ale hlavně dětí a

---

⁵ POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A.. *Patologické závislosti*. Brno, 2001. Str. 124

mládeže. A právě děti a mládež by měli být především chráněni před pro ně tak lákavou reklamou. Bohužel se to v naší společnosti zatím dostatečně neděje.

3. Psychická deprivace v dětství

Psychická deprivace je stav, který vzniká, jestliže člověk neuspokojuje základní psychické potřeby v potřebné míře a po dosti dlouhou dobu. U dětí v předškolním věku je to ale zásadní pro jejich další vývoj. Dítě má potřebu mít kolem sebe různé podněty, které rozvíjí jeho schopnosti a podněcují jeho myšlení. Potřebuje kolem sebe lidi, kteří je milují, věnují mu péči, hrají si s ním a vytváří pro ně příjemné prostředí. Ale je mnoho dětí, kterým se toto nedostává. Problém nastává, když dítě žije v jednotvárném prostředí, nemá podmínky k jeho rozvoji a má omezený pohyb.

Faktory způsobující psychickou deprivaci:

- Složení rodiny – chybějící matka, nepřítomnost otce, nefungující vztah rodičů, psychická nezralost jednoho z rodičů, upřednostňování sourozence
- Rozvod rodičů
- Rodiny velmi početné – dítěti se dostává malý podíl pozornosti a péče
- Zaměstnanost matek – matka má na dítě velmi málo času
- Emoční a charakterová nezralost matky – matka byla v dětství sama deprivovaná

4. Diagnóza ADHD

Diagnóza ADHD se zakládá buď na šesti a více příznacích poruchy pozornosti, nebo na šesti a více příznacích hyperaktivity a impulzivity, které v obou případech trvají alespoň šest měsíců, jsou maladaptivní a neodpovídají vývojovému období, ve kterém se dítě nachází. Alespoň některé příznaky musí být přítomny před sedmým rokem věku. Příznaky dítě poškozuji ve škole, v rodině nebo v dalších sociálních prostředích.⁶

---

⁶ KOUKOLÍK, František. *Lidský mozek: funkční systémy, norma a poruchy*. Praha 2000, str. 204

5. Vzdělání

Podle Krebse (2007, str. 416) není vzdělání jenom jakýmsi zdrojem inovací a změn v kvalitě pracovní síly, ale má zásadní význam i pro rozvoj lidské osobnosti a kvality života.

V literatuře je možné se setkat s různým vymezením funkcí vzdělání. Často se např. hovoří o funkci preventivní a nápravné. **Preventivní funkce** se spojuje s významem vzdělání pro profesní uplatnění a výkon dalších společenských rolí. Rozumí se jí prakticky to, že vzdělání je jakýmsi „nástrojem“ toho, aby člověk získal zaměstnání a mohl si zajišťovat svoji životní existenci a aby také byl schopen plnit své další role, zejména v rodině, obci, zájmových spolcích atd., aby mohl zajišťovat osobní rozvoj sebe sama. Preventivní funkce vzdělání je chápána v širokém slova smyslu jako prevence společenská, zaměřená na všestrannou kultivaci jedince a jeho integraci do společnosti. V případě **nápravné funkce** je vzdělání nahlíženo jako určitý korektiv („lék“) již existujících problémů. Jeho potřeba je pociťovaná ex post, až když problémy nastanou.⁷

6. Nezaměstnanost

Pokud člověk ztratí zaměstnání a nemůže najít nové, má velmi mnoho času, se kterým si neví rady. Mnoho jedinců začalo sázet a hrát na výherních hracích automatech, až když přišli o práci s tím, že vyhrají nějaké peníze na živobytí.

7. Těžké životní situace

Každý člověk řeší své těžké životní situace jinak. Jsou mezi námi jedinci, kteří potřebují k tomu, aby se vyrovnali se stresem, napětí, vzrušení a adrenalin. To jim samozřejmě poskytne hazard. Jiní lidé, kteří se ocitnou ve finanční tísní, mohou řešit tuto situaci tím, že všechny peněžní prostředky investují do hry a doufají, že výhra jim může pomoci se z této finanční nouze dostat.

---

⁷ KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. Praha 2007, str. 416

8. Vliv počítačových her

Počítačové a televizní hráčství je velkým a nebezpečným problémem, který způsobuje vážné narušení sociálních dovedností. Vede ke ztrátě komunikace a kontaktu s okolím a celkové ztrátě obecného vnímání reality. Nejnebezpečnější jsou tyto hry hlavně pro děti. Stále více a více dětí jimi zaplňuje svůj volný čas na úkor jiných zájmů a věnují jim příliš mnoho času. Odborníci se shodují v tom, že děti mají pod vlivem těchto počítačových a televizních her tendence stát se patologickým hráčem.

9. Alkohol a drogy

Viz samostatná kapitola 2.10

2.8 Závislost

Podle Hellera (1996, str. 11) lze z hlediska jednotlivce problematiku závislosti zjednodušit na opojení a slast. U patologického hráčství je to podle Nešpora (1994, str. 27) impulsivní puzení ke hře, i když to není závislostí v pravém slova smyslu, má se závislostmi mnoho společných rysů. Oba tyto názory mají společný základ a vystihují problematiku patologického hráčství.

2.8.1 Biologická rovina závislosti

Odborníci zastávají názor, že při hraní hazardních her se v mozku hráče vylučuje velké množství látky podobné droze pervitinu, a tím vysvětlují psychickou závislost na hraní. Při něm dochází k velikému vybičování tělesných funkcí a následně ke stavům vyčerpání.⁸

---

⁸ Gambling, patologické hráčství – konec !!. *webSnadno.cz* [online]. 7.8.2010, [cit. 2010-1.9.]. Dostupné z <<http://www.gambling.wbs.cz/Gambling---clanky-k-tematu.html>>

V této biologické rovině je proto daleko vyšší riziko vysokého krevního tlaku, srdečních nemocí a v neposlední řadě žaludečních vředů díky nadměrnému stresu, který hráč prožívá při každé hráčské epizodě.

2.8.2 Psychologická rovina závislosti

Patologický hráč používá hraní jako prostředek úniku před svými problémy. Svě myšlenky zaměstnává pouze a neustále jenom hrou. Přemýšlí, kde si opatří finanční prostředky na hru, fantazíruje o možné výhře a plánuje další návštěvu herny. Ale na druhou stranu se opakovaně a neustále snaží přestat s hraním, nebo svou závislost alespoň redukovat. Lže svým nejbližším, rodičům, partnerovi i přátelům, pokud mu ještě nějakí zbylí. S tím musí zákonitě přijít vyčerpání, pocit beznaděje, úzkost deprese a v některých případech i sebevražedné myšlenky.

2.8.3 Sociologická rovina závislosti

Jak již bylo řečeno, hazardní hráč lže svým blízkým, čímž vznikají značné problémy v rodinách, které se hromadí. Většina životních partnerů závislých jedinců nevydrží tento nápor na psychiku a rodiny se rozpadají. Postupně také opouštějí své zájmy a záliby, protože většinu svého volného času tráví v hernách, kvůli hraní ztrácejí své známé, kamarády a přátele. Hráči zůstávají opuštění a sami se svým problémem.

V zaměstnání mají tito jedinci také značné problémy. Když nezanedbávají docházku do práce kvůli hraní nebo neokrádají své zaměstnavatele, tak jsou nespolehliví, málo výkonní, nesoustředění, protože jejich myšlenky patří stále jenom hraní. Z těchto důvodů bývají často propouštěni ze zaměstnání a nové si hledají velice obtížně.

Vzhledem k tomu, že patologičtí hráči potřebují stále více a více finančních prostředků na hru, nacházejí se většinou ve velmi zoufalé finanční situaci. Mají velké dluhy, které nejsou schopni splácet. Dluží bankám, rodině, přátelům,

známým, ale i lichvářům, kteří po nich nevybíravým způsobem vymáhají splácení dluhů. A nejen po nich, ale i po jejich rodinách.

Díky své hráčské vášni ztrácí jedinec závislý na hře rodinu, každodenní styk se svými dětmi, partnera, zaměstnání, své přátele a všechny hodnoty, které patří ke každodennímu (běžnému) životu.

2.9 Iluze hráčské závislosti

Podle Nešpora (1996, str. 23) existuje celá řada tzv. hráčských iluzí neboli bludů, které provázejí patologického hráče a živí jeho hráčskou náruživost.

- **Iluze o rychlém zbohatnutí**

Každý hazardní hráč si myslí, že hraním se dá zbohatnout. Budoucí bohatství je prvotní popud ke hře, ale není pro něj nic nebezpečnějšího než výhra, protože každá výhra prohlubuje závislost a po velkých výhrách přicházejí daleko větší prohry.

- **Iluze o zajímavosti hry**

Ten, kdo říká, že hraje pro zábavu, tak se velice plete. Nešpor (1996, str. 23) píše, že hra je tvrdá, nevděčná, nesmyslná, namáhavá a jednotvárná práce, kterou hráč lopotně a bez odměny naplňuje více než jeden pracovní úvazek.

- **Iluze o spořitelně**

Tento blud je velmi nebezpečný, protože hráče nutí k tomu, aby se druhý den vrátil do herny a prohrané peníze vyhrál zpět. Ve většině případů se stane ale naprostý opak a hráči přicházejí o další finanční prostředky. Ani v případě výhry není hráč ušetřen, výhra posiluje hráčskou vášeň a tím se prohlubuje jeho závislost.

- **Iluze o úniku a odreagování**

Hráč uniká před neřešenými osobními, citovými, rodinnými nebo pracovními problémy k hazardu. Myslí si, že hra mu pomůže, že se mu uleví a pomocí výhry se problémy vyřeší, ale nevyřeší. Problémy narůstají a hazard k tomu velmi značně přispívá.

- **Iluze o vlastní genialitě**

Často si hráči ať již bez vzdělání, nebo s vysokoškolským vzděláním myslí, že našli způsob, jak výherní hrací automat nebo ruletu obelstít. Vždyť hrací automat je prostředek výdělku, je postaven, aby svému majiteli přinášel zisk. Ve skutečnosti to opravdu není možné, a jsou to pouze bludy patologických hráčů. Náhodná výhra je možná, ale pravidelná je neuskutečnitelná.

- **Iluze o své kontrole nad hazardem**

Hazardní hra je nebezpečná právě proto, že jí lidé podceňují. Patologické hráčství často vzniká nepozorovaně. Většina hazardních hráčů mylně předpokládá, že mají své hraní a vše s tím související pod kontrolou, a že oni se patologickými hráči stát nemohou.

- **Iluze o tom, že se nikdo nic nedoví**

Patologický hráč svou vášeň pro hru přísně tají, dává si pozor, aby se nikdo nic nedozvěděl. Ale s jeho narůstajícími problémy a přibývajícimi dluhy zákonitě nemůže svou závislost neustále tajit. Ve chvíli, kdy má hráč pocit, že jeho počínání je stále utajené, jeho okolí už vnímá změny v jeho chování a povahových rysech.

- **Iluze o štědrých automatech a laskavé štěstěně**

Nešpor (1996, str. 25) píše, že představa o automatech, které rozdávají na setkání peníze, za něž pak patologický hráč nakoupí dárky pro rodinu je neuvěřitelně naivní, a přesto se s ní opakovaně setkává. Patologičtí hráči odmítají přijmout skutečnost, že pro provozovatele je to vysoce zisková živnost, založená na lákavosti snadné výhry, která však musí tvořit jen zlomek vložených investic.

2.10 Alkohol a drogy

2.10.1 Alkohol

Alkohol patří mezi látky s psychotropním účinkem (tj. s účinkem na lidskou psychiku), a to především účinkem širokospektrým od tišení bolesti přes změny nálady po uspávací účinky. Má také účinky na schopnost společenského uplatnění a řešení společenských situací a v neposlední řadě ovlivňuje i sexuální sféru.⁹

Alkohol je legální a oficiální droga světa.

2.10.2 Drogy

Droga vede k pocitu zvýšených schopností a dává možnost existence nad osobní limity; umožňuje být fascinován tóny hudby, barvami a obrazy až po úroveň halucinací.¹⁰

Tolerance k drogám, a především k těm měkkým, je u mnoha lidí a zvláště mládeže dosti vysoká. Není proto divu, že mladí lidé (nejenom oni) s drogami experimentují. Bohužel tyto experimenty s drogou mohou mít dalekosáhlé důsledky.

Alkholem a drogou se situace patologického hráče ještě podstatně zhoršuje. Jsou lidé, kteří si vytvoří návyk na alkoholu, a pak se stávají závislými na hraní. A jiní nejdříve podlehnou patologickému hráčství, a když se ocitnou na dně, bez práce, peněz, rodiny, střechy nad hlavou, hledají v alkoholu či droze východisko. Z jedné závislosti vzniká druhá, problémy se prohlubují, hráči se dostávají do značných zdravotních a sociálních potíží.

---

⁹ HELLER, Jiří, PECINOVSKÁ, Olga a kolektiv. *Závislost známá neznámá*. Havlíčkův Brod 1996, str. 12.

¹⁰ tamtéž, str. 13.

2.11 Sociální důsledky patologického hráčství

Sociální důsledky patologického hráčství jsou velice závažným problémem, který provází závislého hráče celou jeho hráčskou kariérou. Jedná se o problémy v rodině, problémy se zaměstnáním, s přáteli, finanční problémy a rostoucí dluhy.

2.11.1 Rodina

Rodina jedince závislého na hraní, se dostává do velmi závažných problémů. Jeho příbuzní cítí zmatek, hněv, bezmocnost, odpor, deprese i úzkost. Hráč prohrává finance určené na provoz domácnosti, na výživu a ošacení dětem, mladiství kradou rodičům peníze nebo prodávají své osobní věci nebo věci rodinných příslušníků a vybavení domácnosti. Je zarážející, že často tito příbuzní zprvu chorobného hráče omlouvají, zakrývají jeho problém, a dokonce za něj platí jeho dluhy. Patologického hráče ale nezajímají dobré vztahy v rodině, chce pouze peníze na hru. V některých případech dochází i k násilí v domácnostech, protože závislí hráči se stávají agresivní. Psychický tlak takového jednání a chování nevydrží nikdo dlouho. Rodiny se rozpadají. Dochází k rozvodům, životní partneri je opouští, nebo oni sami jsou donuceni opustit domácnost a často končí na ulici bez střechy nad hlavou. Tito hráči ztrácí kontakt se svými dětmi a také s každodenní realitou.

Americké prameny uvádějí, že manželky a partnerky patologických hráčů prochází také určitým vývojem:

1. Stádium popírání

Žena si nechává občasné starosti kolem hazardní hry partnera pro sebe, hru omlouvá, někdy dokonce sama o hazardní hře uvažuje. Zjišťuje, že partner neplatí účty. Žena se dosud dá poměrně snadno přesvědčit, objevují se ale nevysvětlitelné partnerovy investice a finanční krize. Žena ještě akceptuje omluvy hazardního hráče a partnerovo hazardní hraní stále přijímá.

2. Stádium stresu

Hazardní hráč tráví s rodinou méně času, objevují se hádky, žena se cítí odmítána, vznáší na hazardního hráče požadavky. Žena se také pokouší jeho hazardní hru regulovat, platí za něj účty a dluhy, vyhýbá se přátelům, a dokonce odmítá komunikovat se svými dětmi, cítí osamělost a velkou nespokojenost.

3. Stádium vyčerpání

Roste zmatek, žena je schopna hůře uvažovat, má tělesné potíže, není schopna aktivně jednat. Někdy zuřivost, pochybuje o svém duševním zdraví, cítí úzkost a paniku. Následuje beznaděj, zhroucení, zneužívání alkoholu, rozvod, někdy sebevražedné pokusy nebo myšlenky.¹¹

2.11.2 Přátelé

Pro patologické hráče přestávají přátelé a kamarádi existovat, vyhledávají je pouze v případech, kdy si potřebují půjčit peníze. Vzniká narušení mezilidských vztahů.

Většinu svých známých, přátel a kamarádů již odradili tím, že své pohledávky u nich nesplácí a naopak je obtěžují požadavky o ještě vyšší půjčky.

U partnerů chorobných hráčů to bývá podobné. I oni ztrácí přátelé ale z jiných důvodů. Stydí se za své protějšky, snaží se, aby se nikdo nic nedozvěděl, nechodí do společnosti, vyhýbají se konverzaci o partnerově závislosti. Většinu času tráví sami a doma, ven vychází jen v nejnutnějších případech.

2.11.3 Zájmy a záliby

Všechny zájmy a záliby, které měli patologičtí hráči před vznikem své závislosti, jsou pro ně nenávratně ztraceny. Jejich zájem se točí pouze kolem hraní, heren a shánění finančních prostředků na hru. Hra je jejich životním programem a zároveň největším koníčkem.

---

¹¹ NEŠPOR, Karel. Jak překonat problém s hazardní hrou. Praha 1996, str.63

2.11.4 Zaměstnání

Řada závislých hráčů přichází o své zaměstnání, nemají čas věnovat se své práci. Jejich nutkavé a vtíravé myšlenky na hru jim zabírají veškerý čas, a to i v pracovní době. Jejich pracovní výkony klesají, dělají chyby, a nedodržují termíny. Půjčují si peníze i od svých kolegů v práci, které nevrací s nejrůznějšími výmluvami, a proto není divu, že jsou pomalu vytěsňováni z kolektivu. Přestávají respektovat základní sociální normy a hodnoty, ztrácí zábrany. Z nedostatku peněz se uchylují ke lžím a popř. i krádežím na pracovišti.

2.11.5 Dluhy

Hazardní hráči si nejdříve půjčují finance od spořitelen a nejrůznějších oficiálních společností zabývajících se půjčkami. Snaží se, aby se o jejich půjčkách nikdo nedozvěděl. Když ale tyto pohledávky pravidelně nesplácejí, jsou zapsáni do tzv. registru neplatičů, a další půjčky jim nejsou poskytnuty. Následně si začínají půjčovat od rodinných příslušníků a přátel, kterým ovšem také nejsou schopni své dluhy splácet. A když už jim nikdo nepůjčí, jsou ochotni se zadlužit i u lichvářů, kterým nejsou schopni splácet jejich vysoké úroky. Tím se dostávají do velmi závažných finančních problémů, které mohou řešit trestnou činností nebo i sebevražděnými pokusy.

2.11.7 Sociální izolace

Okolí patologického hráče - nejbližší rodina, přátelé, spolupracovníci atd. nemají zájem již s hráčem udržovat vztahy a řešit jeho neustálé finanční problémy. Hráč tak zůstává se svými problémy sám, obviňuje okolí ze své stávající situace. Všechny tyto projevy patologického hráčství sebou přinášejí tzv. sociální izolaci.

2.11.6 Sebevraždy

Gambleři se velmi často nacházejí v zoufalé životní situaci, ze které si sami nemohou už pomoci - katastrofální rodinné vztahy, obrovské finanční problémy, výhružky lichvářů a nezájem okolí. Proto posléze nevidí žádné jiné východisko než sebevraždu. Podle odborníků čtvrtina sebevražd v České republice připadá na patologické hráče.¹²

2.12 Gambling a kriminalita

Hazardní hry a tedy i gambling úzce souvisí s kriminalitou, která může být i organizovaná, vždyť důvodem pro ni je získání peněžních prostředků.

Trestná odpovědnost u hráčů:

- **Nezletilí hráči** (do 15-ti let) nejsou trestně odpovědní a nelze je stíhat.
- **Mladiství hráči** (od 15-ti do 18-ti let) jsou již trestně odpovědní v plné míře, za všechny činy, které spáchají. Výše trestu je nižší, protože stát bere ohled na věk pachatele.

Nezletilí a mladiství hrající na výherních automatech při hře nepáchají trestnou činnost. Trestně odpovědný je vždy provozovatel herny či kasina, který jim umožní hrát, což je v České republice nezákonné.

- **Dospělí** (od 18-ti let) jsou trestně odpovědní v plné míře.

Gamblerství je nebezpečné pro celou společnost. Jedná se o patologickou závislost, ke které je třeba stále více peněz. Patologičtí hráči jsou tak nepřímo nuceni získávat finanční prostředky na hru nejrůznějšími způsoby.

---

¹² GREGOROVÁ, Zuzana. *Když se vášeň změní v závislost*. Brněnský metropolitán. [online]. 23.6.2008, [cit. 2010-26.8]. Dostupné z <http://www2.brno.cz/index.php?nav01=7816&nav02=12625&nav03=13487>>

Trestnou činnost související s hazardním hraním můžeme rozdělit do několika skupin:

1. Trestná činnost páchaná hráči

Čím více propadá hráč hře, tím více potřebuje finančních prostředků na sázky, aby uspokojil svou potřebu hrát. Většinou začne s drobnými krádežemi v rodině. Tuto skutečnost rodinní příslušníci ve většině případů nehlásí, a hráči krádeže doma prochází. Ale jeho potřeba peněz se zvyšuje, a pak může následovat závažnější trestná činnost:

- **Krádež** - vloupání do bytů, vozidel, objektů atd.
- **Prostituce** – poskytování sexuálních služeb za peníze
- **Podvod** – půjčky peněz, které není schopen splácet
- **Zpronevěra** – tento trestný čin se týká hráčů pracujících s finanční hotovostí (banka, obchod, pošta atd.)
- **Loupež** – přepadení herny, banky, obchodů atd.
- **Vražda** – i pro malé částky peněz může hráče touha po hraní dovést k tomuto nejzávažnějšímu trestnému činu.

2. Trestná činnost páchaná na hráčích

Nejenom patologičtí hráči páchají trestnou činnost, ale velmi často se stávají její obětí.

- **Lichva** – půjčky na vysoký úrok
- **Vydírání** – hrozby násilí (pro neplacení dluhů) ať na samotném hráči, nebo na jeho rodině
- **Ublížení na zdraví** – fyzický nátlak kvůli neplacení dluhů
- **Drogy** – donucení k prodeji drog

3. Trestná činnost páchaná provozovateli

Do této skupiny patří provozovatelé nepoctivých sázek a her a nelegální provozování hracích automatů.

Nejzávažnějším trestným činem v této skupině je umožňování hraní dětem a mladistvým a tím i ohrožování mravní výchovy mládeže.

4. Trestná činnost páchaná na majitelích jednotlivých provozoven

Jedná se o pachatele, většinou organizované skupiny, kteří vydírají majitele či osoby provozující herny a kasina.

2.17 Legislativa

V České republice je legislativa k hazardním hrám velice benevolentní. Náš stát na rozdíl od ostatních vyspělých zemí vykonává pro ochranu před hazardem naprosté minimum. Ve Spojených státech amerických má naprostá většina států zákaz hazardních her, s výjimkou Las Vegas a Atlantic City, internetové sázení bylo kongresem zrušeno v roce 2006. Co se týče Evropy např. v Irsku je naprostý zákaz hazardních her, v Německu jsou zavedené přístupové karty k výherním hracím automatům, ve Francii jsou herny zakázány s výjimkou kasin, kterých je v zemi pouze několik a místním občanům je vstup do nich přísně zakázán, ti mohou navštívit herny pouze v jiném městě. Na Slovensku zákonodárci zavedli identifikaci sázejících. Situace hazardního sázení si vynutila v Rusku nový zákon, jehož cílem je výrazně omezit hazardní hry. Čechy jsou Las Vegas Evropy a zahraniční turistika spojená s hazardem se stále rozrůstá.

Českým zákonodárcům se dlouhodobě nedaří prosadit legislativní změny, které by omezily hazardní průmysl a také reagovaly na technický rozvoj v této oblasti. Někteří politici se velice brání těmto změnám, jelikož vysoké zisky z hazardu jdou do státní pokladny. Herny a kasina jsou dnes snad všude, kde je to jen možné. V současné době platí právní úprava, že obce a města mohou regulovat a rušit výherní hrací automaty. Problém je v tom, že na jejich místa majitelé heren okamžitě nainstalují loterijní videoterminály, které povoluje pouze Ministerstvo financí. Bohužel obec nebo město nemá pravomoci umístění

videoterminálů řešit. A právě tyto videoterminály jsou mnohem nebezpečnější, protože jak již bylo řečeno, výše sázek je daleko vyšší a základní vklady do těchto přístrojů musí být také vyšší. Licence na výherní hrací automaty jsou vydávány na deset let, což je dlouhá doba. Nový loterijní zákon, který by měl být schválen v průběhu roku 2010, zkracuje dobu licence na tři roky. Dalším z hlavních cílů tohoto zákona, na kterém pracuje ministerstvo financí, je dostat rozhodování o hazardu do kompetence měst a obcí.

Podle bývalého exministra financí Eduarda Janoty by měl obsahovat nový zákon i etický kodex dohodnutý s provozovateli hazardu i zástupců měst a obcí.¹³

2.18 Léčba patologického hráčství

Nucená léčba může být v současné době nařízena pouze soudem v souvislosti s trestným činem, nebo při hrubém narušování a ohrožování osobní svobody, výchovy dětí apod. K odvykací léčbě tedy může pacient nastoupit pouze po dobrovolném rozhodnutí. Těch pacientů, u kterých zůstává i v rozvinuté závislosti alespoň zbytek schopnosti rozhodnout se pro léčbu, je velmi málo. Není ani mnoho rodin, kde přes všechny kolize a beznadějné situace zůstane ochota a trpělivost k pomoci závislému do léčby.¹⁴

Často se stává, že se závislost na hraní zjistí, až tehdy, kdy se patologický hráč dostane před soud, do vězení, do protialkoholické nebo protidrogové léčebny.

Na léčbu patologického hráčství se vynakládají velké částky peněz.

---

¹³ Janotova vize loterijního zákona: více peněz i pravomocí pro obce. iDNES [online]. 5.10.2009 [cit. 16.7.2010]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/janotova-vize-loterijniho-zakona-vice-penez-i-pravomoci-pro-obce-phr-/ekonomika.aspx?c=A091005_184548_ekonomika_vem>.

¹⁴ HELLER, Jiří, PECINOVSKÁ, Olga a kolektiv. Závislost známá neznámá. Havlíčkův Brod 1996, str. 84

2.18.1 Ambulantní léčba

Ambulantní léčba není vhodná pro každého. Provádí se formou skupinové či hromadné terapie, kterou vede profesionální terapeut. Tyto skupiny se schází zpravidla jednou týdně a počet účastníku těchto sezení může být různý. Na tyto terapie dochází i pacienti, kteří dokončili ústavní léčbu. Nový účastníci se na začátku terapie představí a popíší svůj problém. Následují motivační tréninky, při kterých se navodí téma, které souvisí s hazardní hrou, a účastníci si jí přehrávají jako herci v divadle. Následně se k tomu může vyjádřit každý ze zúčastněných. Pacienti léčení ambulantně musí být disciplinovaní a musí dodržovat doporučení, která jsou jim uložena, jinak léčba nemá smysl.

Některé prvky pomoci při ambulantní léčbě patologického hráčství

Jasně a zřetelně se doporučuje:

- vyhýbání se všem hazardním hrám a prostředí, kde se hra provozuje
- neužívat alkohol a drogy hlavně v rizikovém prostředí, aby se nezhoršovalo pacientovo sebeovládání
- nenosit u sebe větší částky peněz a zařídit si v bance zřízení výběru peněz v hotovosti
- vypracování splátkového kalendáře k systematickému a pravidelnému splácení dluhů
- život s vyváženým způsobem, protože mnoho pacientů ať z důvodů finančních nebo psychických vyhledává nadměrnou pracovní zátěž, ale vyčerpání snižuje odolnost a zvyšuje riziko recidivy
- intenzivní a soustavné kontroly u odborníka
- odborníci nabízejí telefonické kontakty na linky prevence zvládání nečekaných krizí
- doporučuje se aktivní spolupráce s rodinou.

Jestliže se ambulantní léčba nedaří nebo objevují-li se sebevražedné tendence, je nutná hospitalizace pacienta.

2.18.2 Hospitalizace v léčebně

Patologické hráčství se léčí v psychiatrických léčebnách, a to společně s ostatními závislostmi. U nás je nejznámější psychiatrická léčebna v Bohnicích, kde se v samostatných pavilonech pro muže a ženy léčí lidé s touto diagnózou.

Léčba je buď dobrovolná, nedobrovolná nebo nařízená a trvá zpravidla jedenáct týdnů. Každý z pacientů musí na této léčebně protít tzv. detoxifikačním oddělením a potom je zařazen do režimového programu. Detoxifikační oddělení je nemocničního charakteru, a není zde povoleno kouření, návštěvy, telefonování a pacienti zde nemohou mít u sebe své osobní věci. Přibližně po týdnu se přechází do režimového programu (tato doba je individuální a rozhoduje o její délce lékař). Celá léčba je postavena na tzv. systému diferencované péče. Pacienti v něm postupují podle toho, jak dlouho jsou v léčení a podle získaných kladných bodů, procházejí jednotlivými fázemi od P0 do P4.

- P0 – pacienti v detoxifikační části oddělení
- P1 – pacienti v prvním týdnu režimového programu (v P1 se nesmí pacienti účastnit programů mimo pavilon a společných vycházek)
- P2 – pacienti v druhém týdnu režimového programu. Pacient se sám přihlásí o přechod na fázi P2 u vrchní sestry. Jeho rozhodnutí se musí projednat ve skupině a následně ho musí schválit ošetřující lékař. Pak se může účastnit společných vycházek nebo programu mimo pavilon.
- P3 – o tento stupeň léčby si opět pacient žádá sám a to u lékařského týmu, ale musí mít splněn bodový limit. Po schválení tohoto stupně odchází pacient na víkendovou jednodenní vycházku. Nezletilí pacienti na tuto vycházku musí mít doprovod rodičů.
- P4 – tzv. denní stacionář - jedná se o poslední týden léčby, který opět schvaluje lékařský tým. Pacienti z Prahy přichází každý den v 7:50 a odchází po odpoledním programu, ostatní musí zažádat na tento týden o přidělení lůžka a zůstávají v léčebně.

Existuje i stupeň PX - jedná se o zpřísněný režim léčby. Do stupně PX jsou zařazováni pacienti dle rozhodnutí lékařského týmu a pacienti s nedobrovolným vstupem. Tito pacienti nesmí opustit pavilon, nemají nárok na vycházky a

neúčastní se programů mimo pavilon. O zrušení tohoto režimu žádají pacienti písemně po dohodě s psychoterapeutem a o jeho zrušení rozhoduje lékařský tým.

2.19 Uzdravování

Stejně jako proces vzniku závislosti, tak i proces uzdravování z patologického hráčství je rozdělen do tří fází.

1. Fáze kritičnosti

V této fázi můžeme mluvit již o pacientovi, protože přestává hrát, hledá si odbornou pomoc a přijímá za sebe odpovědnost. Začíná řešit své problémy. Vrací se do zaměstnání.

2. Fáze znovuvytváření

Má konkrétní a jasné plány, začíná splácet dluhy a postupně nahrazuje škody, které svým hráčstvím způsobil. Nachází nové zájmy a záliby. Vztahy v rodině se zlepšují, protože mu začínají více důvěřovat. Vrací se mu klid.

3. Fáze růstu

Nachází nový smysl života a myšlenkami na hru se přestává zabývat. Začíná chápat sebe a rozumě i pomáhat druhým.

Při léčbě patologických hráčů často nastává recidiva.

2.20 Recidiva

Recidiva spočívá v tom, že patologický hráč, který se léčí nebo úspěšně prošel léčbou, se po určité době abstinence vrací zpět k hazardu. Recidiva je velmi vážná, vyžaduje pozornost jedince i jeho terapeuta a není dobré jí podceňovat.

Hráč, který začne s recidivou, by měl okamžitě přestat znovu hrát, protože odkládání abstinence a dávání si určité hranice toho, co vsadí do hry, u těchto chorobných hráčů zpravidla nefunguje. Recidiva podle Nešpora (1996, str. 36) neznamená, že nemá smysl se snažit. Znamená pravý opak. Je potřeba přidat!

2.21 Prevence

Obsahem prevence je tedy realizace opatření, kterým chceme nežádoucímu jevu předcházet a pozitivně ovlivňovat ty, na něž je prevence zaměřena. Je-li cílem prevence negativnímu jevu předcházet, musíme jej dobře poznat, popsat, analyzovat, charakterizovat, znát jeho zákonitosti vzniku, vývoje, fungování, znát tento jev v jeho podstatě a v souvislostech, v jeho vnějších i vnitřních projevech. Ke vzniku negativního jevu dochází kromě jiného také proto, že jedinci jeho jednání přináší něco příjemného, pro něj pozitivního. Jaký pozitivní význam má pro něj (partu, skupinu, společenství) toto jednání? Co jej při tom uspokojuje? Odpovědi na tyto otázky mnohdy nebývají složité, ale těžší je ovlivnit jednání těchto jedinců tak, aby od svého konání upustili a motivovat je na pozitivní činnosti. Na základě zjištěných informací pak mohou být stanoveny cíle a metody působení. Důležité je pochopit jev v souvislostech s dalšími jevy či okolnostmi a nepůsobit na něj pouze izolovaně.¹⁵

Prevence je primární, sekundární a terciální.

1. Primární

Je zaměřena na širokou populaci a jejím cílem je působit tak, aby tento patologický jev vůbec nenastal. Důležité je zaměřit se na nejnižší věk, na prostředí, ve kterém se utvářejí postoje, hodnoty a na sociální vztahy. Provádí se formou celostátních reklam v médiích, přednáškami na školách, školeními zdravotnického personálu apod.

---

¹⁵ ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha, 1997. Str. 162

2. Sekundární

Je určena pro rizikové skupiny nebo jedince, u nichž je předpoklad, že se dostanou anebo se již dostali k hazardnímu hraní. Cílem sekundární prevence je včasné odhalení problému, podání informací, poradenství a sociální péče. K tomuto účelu slouží poradny, linky důvěry, výchovní poradci na školách nebo sociální pracovníci.

3. Terciální

Cílem terciální prevence je poskytnout včasnou odbornou pomoc. Zaměřuje se na snížení recidivy, na minimalizaci škod a na resocializaci. K tomuto účelu slouží léčebná zařízení, poradenské a ambulantní služby, nebo některé charitativní sdružení.

Prevence patologického hráčství má hodně společného s prevencí alkoholu nebo drog. Nejdůležitější je se alkoholu, drogám a hazardním hrám úplně vyhýbat. Prevence by se měla zaměřit již na děti. U nich musí působit preventivně hlavně rodiče a škola. Hlavní příčinou začátku problémů je nuda. Dítě by se mělo vhodně zaměstnat např. nejrůznějšími zájmovými kroužky. Rodič by měl být dobrým příkladem a prosazovat zdravá pravidla. Měl by vědět, s kým se dítě stýká a měl by dítě chránit před nevhodnou společností, s kterou by se mohl dostat do kontaktu s hazardní hrou, alkoholem či drogami. Měl by posilovat jeho zdravé sebevědomí a naučit ho odmítat vše co se mu nelíbí.

Škola by měla prosazovat zákaz jakýchkoli hazardních her ve školní budově a v její blízkosti. Včlenit tento jev a nácvik sociálních dovedností do výuky.

Objeví-li se problém s hazardní hrou u dítěte, je ho potřeba okamžitě řešit. Pokud si rodič neví rady a není si jistý, že to zvládne sám, měl by vyhledat odborníky, kteří mu pomohou.

2.22 Návrhy opatření

- Za žádnou cenu neumožnit hraní na výherních hracích automatech a znepřístupnění heren a kasin osobám mladším 18-ti let, což je v naší republice dosti běžný jev.
- Omezit nabídku hazardních her tím, že se sníží počet míst, kde se tyto hry provozují.
- Provozovny hazardních her by měly mít omezenou pracovní dobu. V naší republice má většina heren a kasin otevřeno nonstop.
- Odstranit veškeré reklamy hazardních her, a to i na internetu.
- Odstranit nepřetržitě svítící transparenty na hernách i kasinech a blikající transparenty s lákavými jackpoty, které mají znaky nekalé obchodní praktiky. (Jsou zaměřeny především na spotřebitele, kteří podlehnou těmto neodolatelným lákadlům.)
- Zamezit vstupu do herních zařízení osobám, které by o to předem požádali.
- Zakázat prodej alkoholických nápojů v hernách a kasinech, protože alkohol oslabuje myšlení a vnímání reality. Většina patologických hráčů má spojenou hazardní hru s pitím alkoholu, i když se u nich třeba nejedná o závislost na něm.

3 Praktická část

3.1 Cíl šetření

Cílem bakalářské práce je charakterizovat a zjistit příčiny a sociální důsledky patologického hráčství na základě uvedených hypotéz.

3.2 Hypotézy

1. Předpokládáme, že více jak 60% respondentů je nezaměstnaných.
2. Předpokládáme, že více jak 70% respondentů je zadluženo.
3. Předpokládáme, že více jak 60% respondentů vykazuje pouze základní vzdělání, nebo jsou vyučeni v oboru.

3.3 Charakteristika zkoumaného vzorku

K ověření uvedených hypotéz byl průzkum proveden s osobami staršími osmnácti let navštěvujícími herny ve městě Liberec. Tyto osoby vyplňovali dotazník, který jim předložil provozní pracovník těchto zařízení. Respondenti byli vybráni náhodně a vyplnění dotazníku bylo dobrovolné.

Celkový počet respondentů je 116, z toho 73 mužů a 43 žen.

3.4 Popis zvolené lokality

LIBEREC

Liberec je krajské město Libereckého kraje, šesté největší město v ČR a největší město Euroregionu Nisa. Celková rozloha města činí 106,12 km² a tento údaj jej řadí na 10. místo v republice. Území města se organizačně dělí na 26 katastrálních území a 33 částí.

Kraj se rozprostírá na severu České republiky. Území zahrnuje sever České kotliny, svým severním okrajem tvoří v délce 20 km státní hranici se Spolkovou republikou Německo, na kterou navazuje 130 km dlouhá hranice s Polskem. Východní část kraje sousedí s Královéhradeckým krajem, na jihu přiléhá ke Středočeskému kraji a na západě ke kraji Ústeckému.

Liberec má bohatou kulturně historickou tradici. K institucím nadregionálního významu patří především Severočeské muzeum v Liberci, Oblastní galerie v Liberci a Státní vědecká knihovna v Liberci. Významnými kulturními institucemi jsou dále Divadlo F. X. Šaldy se scénou Malého divadla a Naivní divadlo v Liberci, Zoologická a Botanická zahrada v Liberci.

Ke konci roku 2009 měl Liberecký kraj celkem 439 027 obyvatel (4,2 % z České republiky) a podle tohoto ukazatele je tak druhý nejmenší. Průměrná hustota 138,8 obyvatel na km² mírně převyšuje republikový průměr. Koncentrace obyvatel v okrese Liberec je 171,7 obyvatel na km².

Populační vývoj Libereckého kraje se výrazně neodchyluje od vývoje v ostatních krajích České republiky. Obyvatelstvo má proti republikovému průměru nepatrně mladší věkovou strukturu. Průměrný věk obyvatel kraje je 40,1 let, což je o 0,5 let méně, než je republikový průměr. Věková skladba obyvatel je v jednotlivých oblastech kraje značně rozdílná. Zatímco na Českolipsku patří populace k nejmladším v republice, naopak na Semilsku a Turnovsku je jednou z nejstarších.

Liberecký kraj má převážně průmyslový charakter. Je zde rozvinutý průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. Tradiční

textilní průmysl ztratil v důsledku útlumu v posledních letech svoje dominantní postavení. V zemědělství, které je pouze doplňkovým odvětvím, jsou hlavními plodinami obiloviny a pícniny v návaznosti na chov skotu. Nezanedbatelnou součástí ekonomiky Libereckého kraje je cestovní ruch.

Hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2009 vykazoval 69,5 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky a 55,8 % hrubého domácího produktu na obyvatele Evropské unie jako celku vyjádřeného v paritě kupní síly. Liberecký kraj se podílel 2,9 % na celkovém HDP České republiky.

Míra registrované nezaměstnanosti vypočtená z podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR k 31. 12. 2009 činila 11,24 % a byla tak o 1,99 procentních bodů vyšší než v úhrnu republiky. V pořadí krajů dle míry nezaměstnanosti se Liberecký kraj zařadil na 11. místo.

Školství reprezentuje síť základních a středních škol. Pro Liberecký kraj je typické početně silné zastoupení středních uměleckých škol nadregionálního významu. Vysoké školství je zastoupeno Technickou univerzitou v Liberci.¹⁶

---

¹⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD LIBEREC: *Charakteristika Libereckého kraje*. [online] 3.5.2010 [cit.2009-9.10.]. Dostupné z: http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

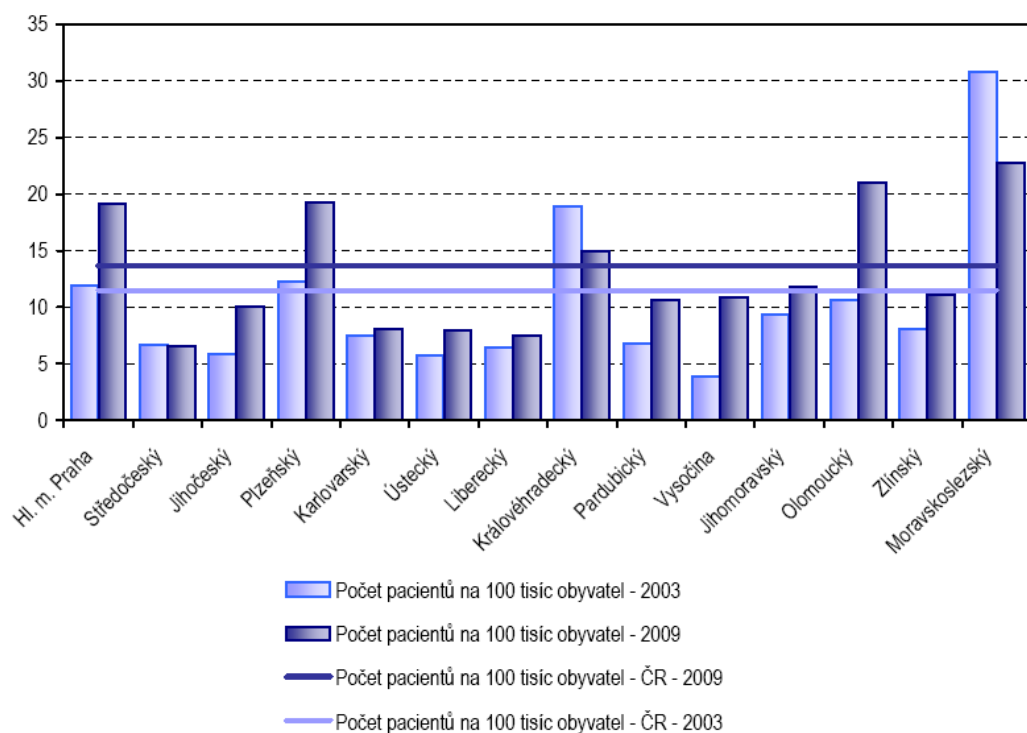
Tab. č.1: Vývoj počtu pacientů s dg. F63.0 v ambulantních zdravotnických zařízeních podle pohlaví a kraje sídla zdravotnického zařízení

Kraj	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Hl.m. Praha	124	24	183	13	180	13	167	21	169	20	174	12	217	21
Středočeský	78	5	108	6	93	5	92	13	117	4	103	7	66	16
Jihočeský	35	2	45	2	45	4	54	3	42	0	52	4	57	7
Plzeňský	68	2	53	0	77	2	48	0	35	3	88	9	98	12
Karlovarský	23	0	26	1	21	1	21	12	26	3	21	4	21	4
Ústecký	45	3	135	5	65	3	64	10	63	7	66	6	56	11
Liberecký	26	2	29	2	35	0	33	1	16	0	18	1	30	3
Královohradecký	99	6	114	5	142	8	145	8	156	5	78	2	75	8
Pardubický	31	4	40	3	40	5	45	0	30	9	40	2	54	1
Vysočina	20	0	28	2	57	4	56	14	53	5	52	1	55	1
Jihomoravský	101	7	106	18	128	8	177	10	138	7	127	13	127	9
Olomoucký	63	5	94	8	122	6	99	4	108	7	116	6	128	7
Zlínský	47	1	67	2	61	3	48	7	50	1	69	5	62	4
Moravskoslezský	350	35	347	44	259	17	176	13	143	32	294	13	258	27
ČR	1110	96	1375	111	1325	79	1225	116	1146	103	1298	85	1304	131

Zdroj: Aktuální informace ÚZIS ČR [online] 31.8.2010 [cit.2011-2.16.].

Dostupné z: http://www.uzis.cz/system/files/49_10.pdf

Graf č. 1: Vývoj počtu pacientů s dg. F63.0 v ambulantních zdravotnických zařízeních dle krajů na 100 tisíc obyvatel

Zdroj: Aktuální informace ÚZIS ČR [online] 31.8.2010 [cit.2011-2.16.].

Dostupné z: http://www.uzis.cz/system/files/49_10.pdf

3.5 Popis zvolené metody

K ověření či vyvrácení uvedených hypotéz, které by měly objasnit příčiny a důsledky patologického hráčství, byla použita dotazníková metoda. Otázky byly formulované tak, aby byly srozumitelné a jejich varianty měly jednoznačnou odpověď.

3.5.1 Dotazník

Dotazník je vypracován jako vlastní nestandardizovaný (viz příloha č. 1). Tento dotazník je z větší části formulován otázkami vlastní konstrukce, ale obsahuje i několik otázek z dotazníku na patologické hráčství „The South Oaks Gambling Screen“, který vytvořili Dr. Henry Lesieur a Dr. Sheila Blume za účelem identifikování klientů s vážnými problémy s hraním. Dotazník je k dispozici na informačním portále o ilegálních a legálních drogách drogy-info.cz.¹⁷

3.5.2 Otázky

Anonymní dotazník je tvořen patnácti uzavřenými otázkami, které jsou rozděleny do dvou bloků. První obsahuje otázky s tvrdými daty jako je pohlaví, věk, vzdělání, rodinný stav, abychom měli představu o zkoumaném vzorku a zda pracují nebo nepracují.

Druhý blok otázek zkoumá, jak často respondenti navštěvují herny, kolik peněz vkládají do hry, zda mají problémy v sociálních vztazích, ale především jejich případné zadlužení, půjčky a lhaní kvůli hře.

---

¹⁷ DrogylInfo.cz. *Dotazník na patologické hráčství „The South Oaks Gambling Screen“* [online]. 6. říjen 2005 [cit. 2010-8.16.]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/o_nas/evaluace/banka_evaluacnich_nastroju/dotaznik_na_patologicke_hracstvi_the_south_oaks_gambling_screen

3.6 Předvýzkum

Před samotným výzkumem byla oslovena většina heren a kasin na území města Liberec prostřednictvím provozních pracovníků těchto zařízení, zda by byli ochotni předložit dotazník jejich zákazníkům k vyplnění. Někteří provozní pracovníci ihned souhlasili, někteří se museli poradit s majiteli heren a další ihned tento průzkum odmítli. Po zmapování provozoven, které byly ochotni přistoupit na tento průzkum, bylo do každé této herny rozdáno po pěti kusech dotazníků.

Tento předvýzkum měl ověřit, zda zvolená dotazníková metoda postačí ke sběru dat pro samotný výzkum a zda respondenti budou schopni porozumět položeným otázkám. Po vrácení vyplněných dotazníků byla tyto data zpracována. Následně bylo zjištěno, že tato dotazníková metoda je vhodná pro sběr dat, které jsou nezbytné k dosažení ověření uvedených hypotéz.

3.7 Provedení výzkumu

Do provozoven byl dotazník distribuován v měsíci srpnu 2010. Dotazníků bylo rozdáno dvě stě kusů. Všem provozním pracovníkům, kteří byli ochotni předkládat dotazníky návštěvníkům heren, bylo vysvětleno, že tento dotazník bude sloužit jako podklad pro bakalářskou práci, že vyplnění dotazníku je anonymní a dobrovolné.

Po dvou měsících bylo vyplněno a shromážděno sto šestnáct dotazníků.

3.8 Prezentace výsledků šetření

3.8.1 Otázka č. 1

Pohlaví respondentů – jedná se o ditochomickou otázku kterou bylo zjišťováno kolik z celkového množství respondentů bylo mužů a kolik žen.

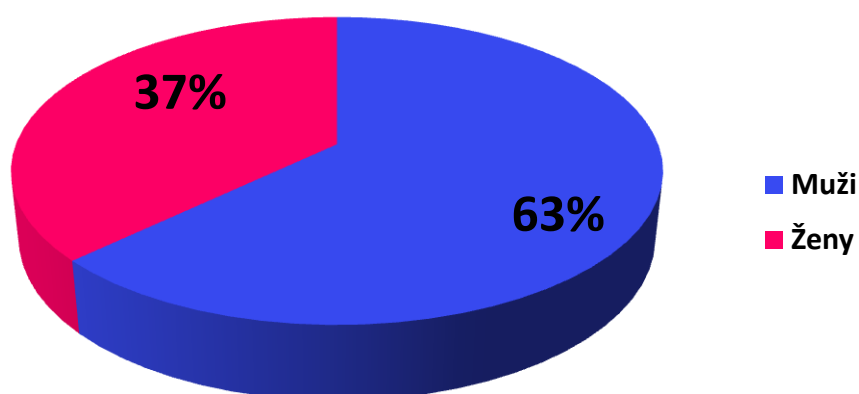
Tabulka č. 2 vyjadřuje poměr mužů a žen, kteří se účastnili dotazníkového šetření. Podle výsledků je zřejmé, že hazardní hrou se zabývají více muži, nežli ženy i když procento žen je také dosti vysoké.

Tab. č. 2: Struktura respondentů dle pohlaví

Respondenti dle pohlaví	počet	v %
Muž	73	62,93
Žena	43	37,07
Celkem	116	100

Graf č. 2: Struktura respondentů dle pohlaví

Pozn. graf č. 2 vizuálně znázorňuje hodnoty z tabulky č. 2.

3.8.2 Otázka č. 2

Věk respondentů – touto otázkou byl zjišťován věk zkoumaného vzorku.

Tab. č. 3: Věková skladba respondentů

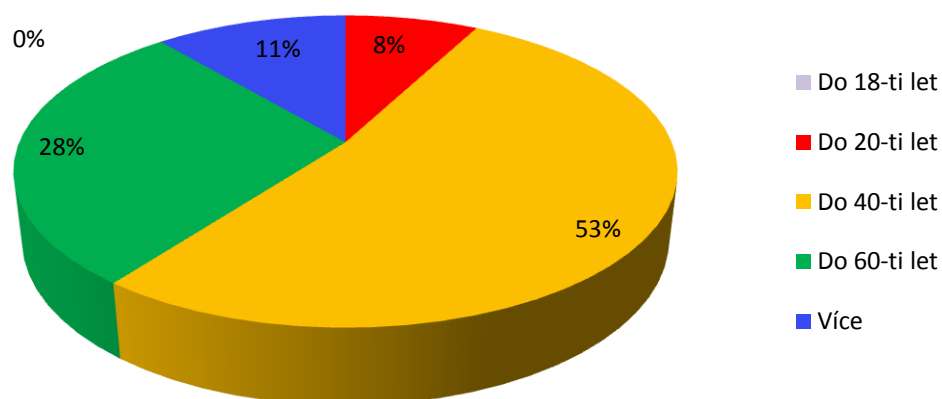
Věk	Muži	Ženy	Celkem	Procenta
Do 18-ti let	0	0	0	0
Do 20-ti let	4	5	9	7,76
Do 40-ti let	38	23	61	52,59
Do 60-ti let	21	12	33	28,45
Více	8	5	13	11,21
Celkem	71	45	116	100

Tabulka č. 3 uvádí věk respondentů. Zajímavé je, že dotazníkového šetření se neúčastnili žádní hazardní hráči do věku 18 - ti let. Dle zveřejňovaných policejních akcí v médiích je jasné, že nezletilých hráčů je mnoho a jejich počet vzrůstá. Může to vysvětlovat fakt, že dotazníky předkládali k vyplnění provozní pracovníci, kteří si byli vědomi, že v hernách se dle zákona nesmí pohybovat osoby mladší 18 - ti let.

Z tabulky je také zřejmé, že herny navštěvují především osoby starší 20 - ti let a mladší 40 - ti let. Osob do 20 -ti let bylo pouze malé procento. Průměrný věk hráče se pohybuje nejčastěji mezi 30-ti a 40-lety. Toto zjištění lze objasnit skutečností, že lidé v tomto věku jsou nejproduktivnější, mají relativně více finančních prostředků a zároveň jsou vystaveni vysokému stresu, který může vést k touze uniknout z reality např. hazardní hrou.

Graf č. 3: Věková skladba respondentů

Graf č. 3 vizuálně znázorňuje hodnoty z tabulky č. 3.

3.8.3 Otázka č. 3

Nejvyšší ukončené vzdělání – touto otázkou bylo zmapováno vzdělání zkoumaného vzorku.

Tab. č. 4: Respondenti dle dosaženého vzdělání

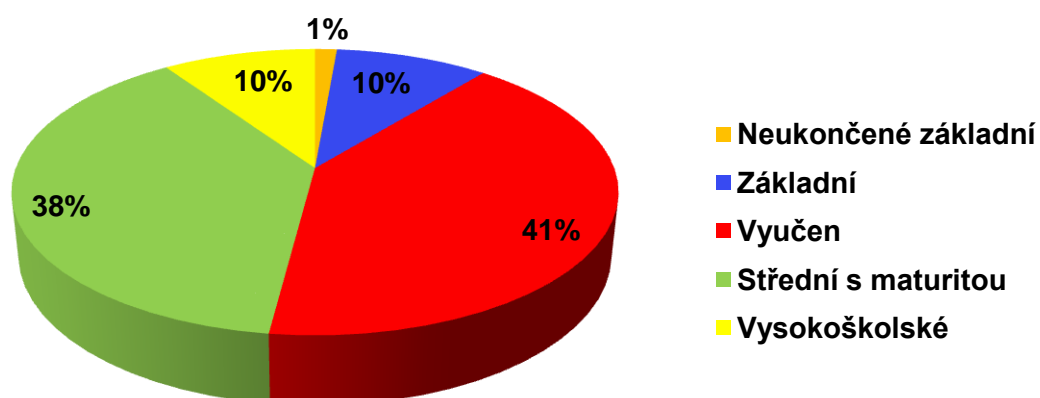
Vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	Procenta
Neukončené základní	1	2	3	2,59
Základní	7	11	17	14,66
Vyučen	30	6	36	31,03
Střední s maturitou	28	21	49	42,24
Vysokoškolské	7	4	11	9,48
Celkem	73	44	116	100

Tabulka č. 4 ukazuje, že hazardní hrou se zabývají osoby jak s nižším vzděláním, tak i s vysokoškolským vzděláním. Nižší vzdělání, do kterého je započítáno neukončené základní vzdělání, základní vzdělání a vyučení vykazuje 56 respondentů a vyšší vzdělání tedy střední s maturitou a vysokoškolské vykazuje 60 respondentů.

Výše uvedená skladba respondentů odpovídá předpokladu, že lidé s nižším nebo žádným vzděláním nemají zájem se účastnit dobrovolných dotazníkových akcí. Předpokládáme, že ve skutečnosti je podstatně větší podíl hráčů s nižšími stupni vzdělání.

Graf č. 4: Respondenti dle dosaženého vzdělání

Graf č. 4 vizuálně znázorňuje hodnoty z tabulky č. 4.

3.8.4 Otázka č. 4

Rodinný stav – tato otázka měla za úkol odhalit, kolik osob ze zkoumaného vzorku žijí sami a kolik jich žije v určitém svazku.

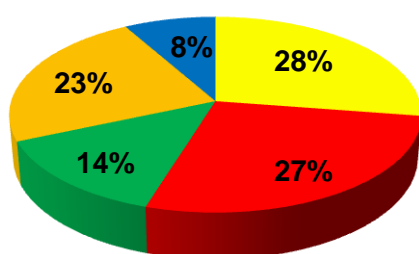
Tab. č. 5: Respondenti dle rodinného stavu

Rodinný stav	Muži	Ženy	Celkem	v %
Svobodný/á	20	12	32	27,59
Ženatý/vdaná	20	10	30	25,86
Žijící s druhem/ družkou	10	8	18	15,52
Rozvedený/rozvedená	17	8	25	21,55
Vdovec/vdova	6	5	11	9,48
Celkem	73	43	116	100

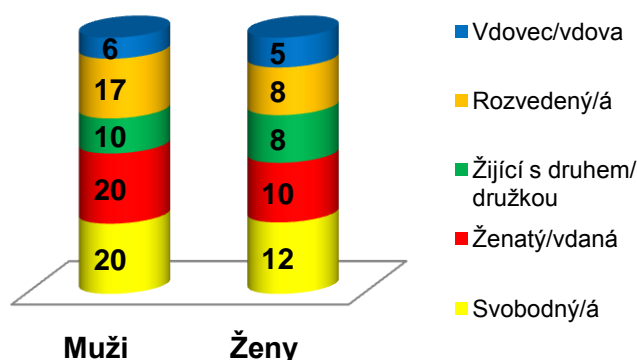
Tabulka č. 5 ukazuje počet respondentů, kteří žijí sami. Do této skupiny patří svobodní, rozvedení a vdovci a je jich 68. Do druhé kategorie jsou započítáni ženatí, vdané a žijící ve společné domácnosti s druhem nebo družkou a těchto respondentů je 48. Z tohoto průzkumu je patrné, že větší procento hazardních hráčů nemá partnera a o svém volném čase, který tráví v hernách, rozhoduje sám.

Graf č. 5 a 6. vizuálně znázorňuje hodnoty z tabulky č. 5.

Graf č.5: Rodinný stav respondentů

Graf č.6: Rodinný stav respondentů dle pohlaví

Následující grafy vyjadřují změny rodinného stavu v závislosti na věku dotazovaných.

Graf č. 7: rodinný stav respondentů do 40-ti let

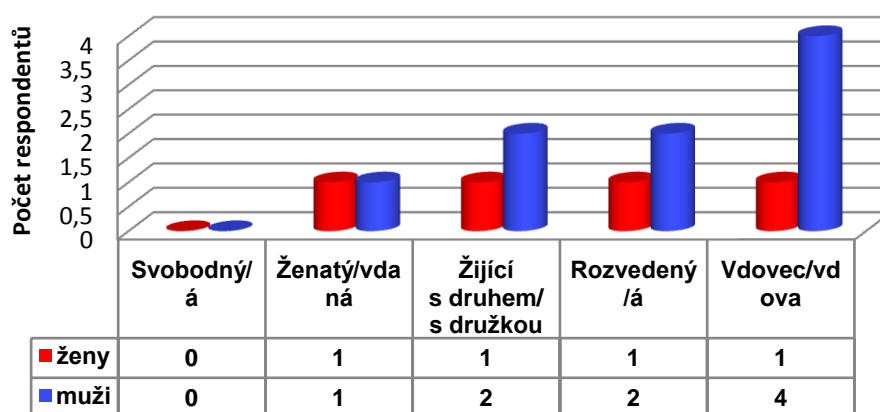

Graf č. 8: Rodinný stav respondentů do 60-ti let

Graf č. 9: Rodinný stav respondentů starších 60-ti let

Dle výše uvedených grafů se nepodařilo prokázat větší rozvodovost hráčů oproti celostátnímu průměru. K největším změnám rodinného stavu dochází mezi 20-tým a 40-tým rokem, což je běžný jev i v ostatní populaci. Ke zjištěné míře rozvatů rodin může také přispívat fakt, že stále častěji se stávají oba partneři patologickými hráči.

3.8.5 Otázka č. 5

Zaměstnání – touto otázkou bylo zjišťováno, kolik respondentů je zaměstnaných, kolik jich je samostatně výdělečně činných, kolik jich ještě studuje nebo jsou již v důchodu a kolik jich je nezaměstnaných.

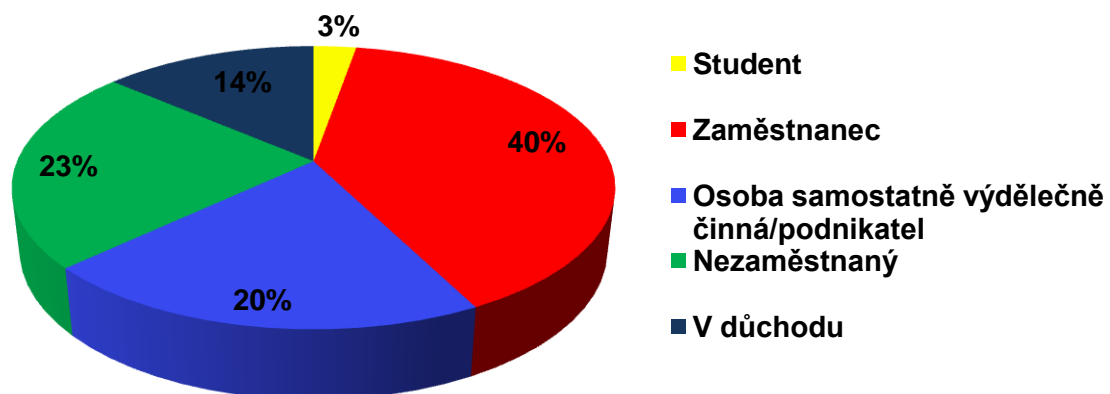
Tab. č. 6: Zaměstnání respondentů

Zaměstnání	Muži	Ženy	Celkem	v %
Student	2	5	7	6,03
Zaměstnanec	29	16	45	38,79
Osoba samostatně výdělečně činná/podnikatel	15	6	21	18,10
Nezaměstnaný	17	10	27	23,28
V důchodu	10	6	16	13,79
Celkem	73	43	116	100

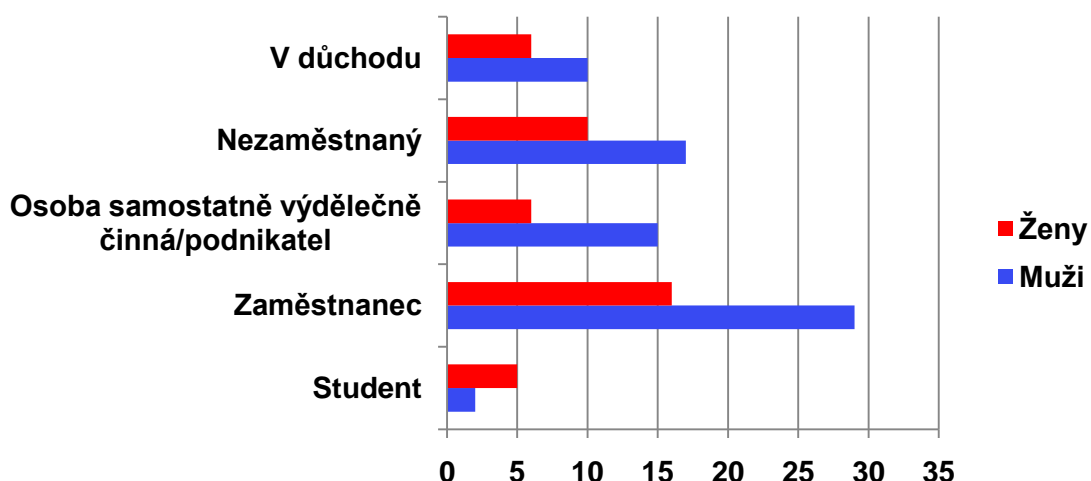
Tabulka č. 6 uvádí, že hazardní hry hrají jedinci jak zaměstnaní, tak nezaměstnaní. Překvapující je, že se touto činností zabývají i lidé v důchodu a studenti, i když těch je poměrně malé procento.

Graf č. 10: Zaměstnání respondentů

Graf č. 10 a 11 vizuálně znázorňuje hodnoty z tabulky č. 6.

Graf č. 11: Zaměstnání respondentů dle pohlaví

Graf č. 11 znázorňuje také pracovní náplň mužů a žen v produktivním věku. Většinu povinností souvisejících s chodem domácnosti a dětmi přebírá žena v produktivním věku. Vzhledem k zažitému rodinnému modelu v ČR se muž na nich téměř nepodílí, a za svou hlavní povinnost pokládá finančně zabezpečit rodinu. Z tohoto důvodu jsou ženy v produktivním věku silně časově vytížené a jejich priority jsou zaměřeny na péči o rodinu, popř. děti. Což může být příčinou, že v tomto věku je mezi patologickými hráči podstatně větší podíl mužů než žen.

3.8.6 Otázka č. 6

Jak často navštěvujete herny?

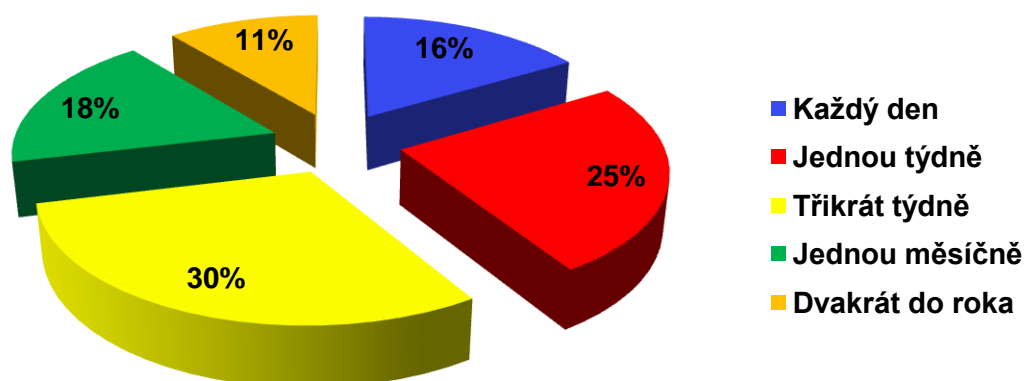
Tato otázka měla za úkol zjistit, jak často navštěvují respondenti herny a jak často tedy hrají hazardní hry.

Tabulka č. 7 ukazuje počty hazardních hráčů, kteří hrají velmi často a ty, kteří navštěvují herny pouze zřídka a těch je pouze 19. Ostatní tedy 97 respondentů jsou velmi častými návštěvníky těchto zařízení. Do této skupiny patří i hráči, kteří hrají jednou za měsíc, a i to je často.

Tab. č. 7: Návštěvnost heren ze strany respondentů

četnost návštěv heren	Muži	Ženy	Celkem	v %
Každý den	12	1	13	11,21
Jednou týdně	18	3	21	18,10
Třikrát týdně	22	17	39	33,62
Jednou měsíčně	13	11	24	20,69
Dvakrát do roka	8	11	19	16,38
Celkem	73	43	116	100

Graf č. 12: Rozdělení respondentů dle četnosti návštěv heren

Z provedeného výzkumu vyplývá, že necelých 84 % respondentů jsou již závislí na hře, protože opakovaně navštěvují herny za účelem hazardních her.

3.8.7 Otázka č. 7

Co vás vedlo k první hře?

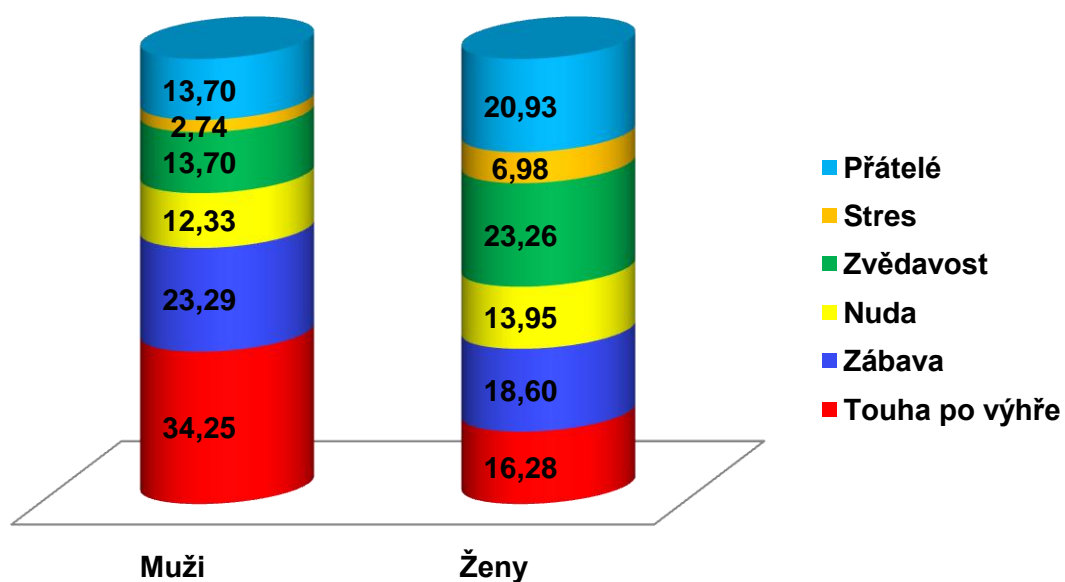
Touto otázkou bylo zkoumáno, co přimělo zkoumaný vzorek respondentů k první hře.

Tab. č. 8: Motivace respondentů k první hře

Důvod první hry	Muži	Ženy	Celkem	v %
Touha po výhře	25	7	32	27,59
Zábava	17	8	25	21,55
Nuda	9	6	15	12,93
Zvědavost	10	10	20	17,24
Stres	2	3	5	4,31
Přátelé	10	9	19	16,38
Celkem	73	43	116	100

Tabulkou č. 8 zjišťujeme, že většinu respondentů vedla k první hře touha po výhře, dále zábava, zvědavost a přátelé. Pouze v 15 - ti případech to byla nuda a v 5 - ti případech stres.

Graf č. 13: Přehled důvodů k první hře dle pohlaví v %

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že motivace žen a mužů je rozdílná. Například, že 1/3 mužů začíná hrát z důvodu zisku, pak teprve následují ostatní důvody. Ženy vede ke hře zvědavost či společnost přátel, finanční důvody jsou až na 4. místě.

3.8.8 Otázka č. 8

Jakou nejvyšší částku jste v průběhu jedné návštěvy herny vložil/a do hry?

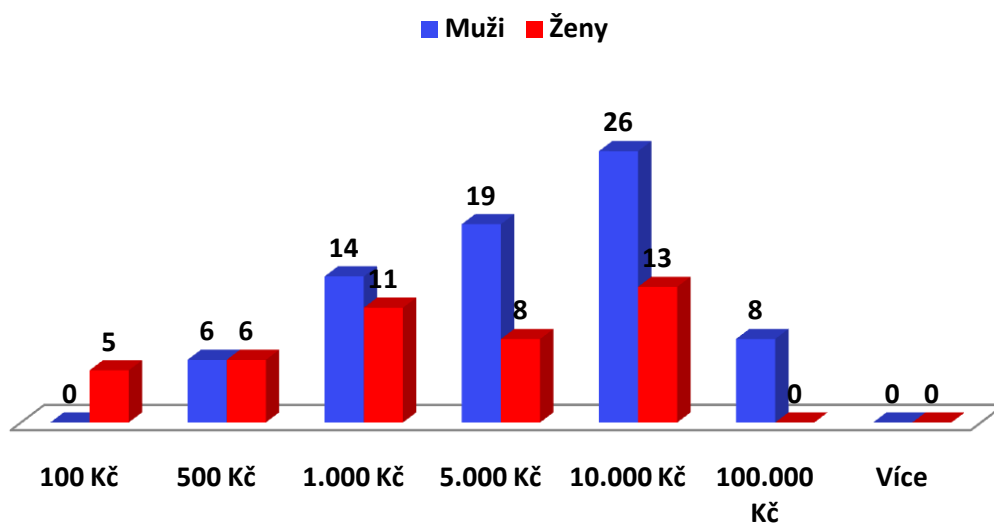
Touto otázkou bylo zjišťováno, kolik finančních prostředků jsou respondenti ochotni vložit do hry, a tedy i to o kolik peněz jsou ochotni přijít v rámci hazardu.

Tab. č. 9: Nejvyšší částka vložená do jedné hry

Nejvyšší částka vložená do jedné hry	Muži	Ženy	Celkem	v %
100 Kč	0	5	5	4,31
500 Kč	6	6	12	10,34
1.000 Kč	14	11	25	21,55
5.000 Kč	19	8	27	23,28
10.000 Kč	26	13	39	33,62
100.000 Kč	8	0	8	6,90
Více	0	0	0	0,00
Celkem	73	43	116	100

Tabulka č. 9 poukazuje na to, že více jak 1/2 respondentů vkládá do hry velké množství financí. 1/3 respondentů je ochotna investovat do jedné hry i částku Kč 10.000,-, a že 1/5 respondentů je schopna utratit za hru Kč 5.000,-. Je téměř neuvěřitelné, že necelých 7 % utratilo i Kč 100.000,- za jednu hru. Vzhledem k současné průměrné mzdě v ČR jsou tyto čísla alarmující.

Graf č. 14: Nejvyšší částka vložená do jedné hry dle pohlaví

Z grafu č. 14 vyplývá, že ženy jsou podstatně opatrnější na hazardování s penězi. Zde se také můžeme odvolat na graf č. 12, který ukazuje různé podněty k 1. hře u žen a mužů.

3.8.9 Otázka č. 9

Zmeškal jste někdy kvůli hraní školu nebo práci?

Tato otázka je ditochomická a jejím cílem bylo vyšetření, kolik z dotazovaných je tak závislých na hraní, že jsou schopni zanedbat školní docházku nebo pracovní povinnosti.

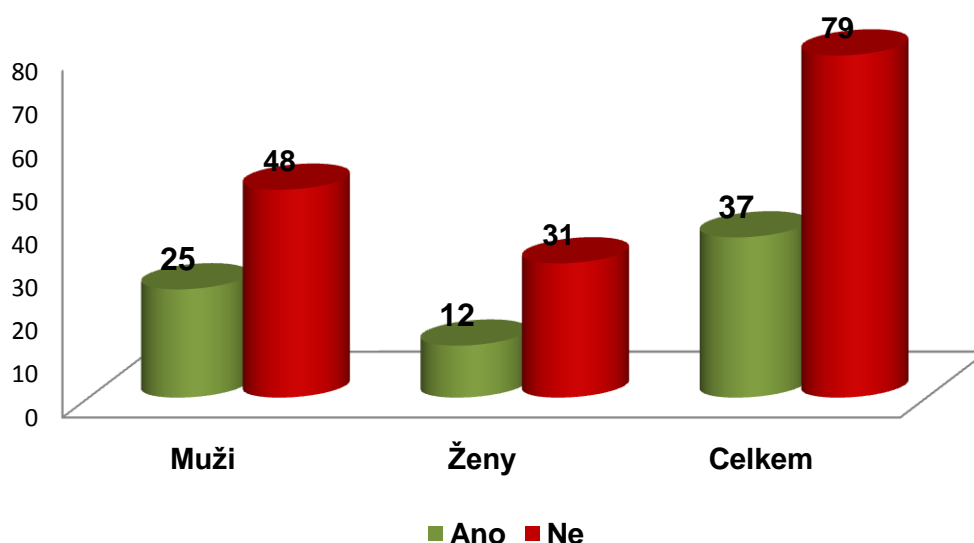
Tab. č. 10: Absence kvůli hře ve škole nebo v zaměstnání

Absence kvůli hře ve škole nebo práci	Muži	Ženy	Celkem	v %
Ano	25	12	37	31,90
Ne	48	31	79	68,10
Celkem	73	43	116	100

Tabulka č. 10 obsahuje přehled odpovědí na otázku, zda respondenti zameškali školu nebo práci kvůli hře. Z tabulky vyplývá, že 70 % ze zkoumaného vzorku tvrdí, že svoje pracovní či školní povinnosti plní. Pouze 30 % dotazovaných odpovědělo, že kvůli hře práci či školu zameškalo.

Graf č. 15: Absence kvůli hře ve škole nebo v zaměstnání

Graf č. 15 ukazuje počty respondentů dle tabulky č. 10.

3.8.10 Otázka č. 10

Ztratil jste někdy kvůli hře pro vás důležitý vztah? (kamarády, přítele, manžela/ku...)

Opět ditochomická otázka, která zjišťovala, kolik respondentů ztratilo kvůli hraní nějaký sociální vztah.

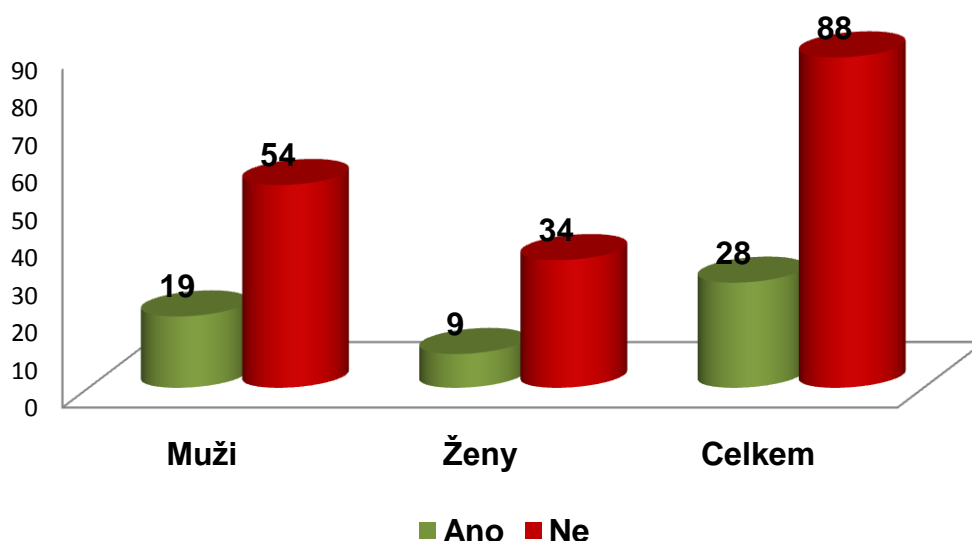
Tab. č. 11: Ztráta důležitého vztahu v závislosti na hraní

Ztráta důležitého vztahu v závislosti na hraní	Muži	Ženy	Celkem	v %
Ano	19	9	28	24,14
Ne	54	34	88	75,86
Celkem	73	43	116	100

Z tabulky č. 11 vyplývá, že 3/4 zkoumaného vzorku neztratila osobu blízkou z důvodu hazardní hry. Tento fakt, může být způsoben tím, že sami hráči se nedomnívají, že důvodem rodinných rozvatů byla samotná hra. Neuvědomují si, že většinu ostatních problémů (jako je nedostatek finančních prostředků, narušené vztahy v rodině, stres, jiný žebříček priorit atd.) způsobuje závislost na hře. Dalším důvodem může být, že partneři procházejí jednotlivými stádii viz kapitola 2.11.1 Rodina.

Graf č. 16: Ztráta důležitého vztahu v závislosti na hraní

Graf č. 16 zobrazuje názorně, že na rozpad jednotlivých vztahů nemá vliv pohlaví hráče.

3.8.11 Otázka č. 11

Půjčil jste si někdy peníze na hru?

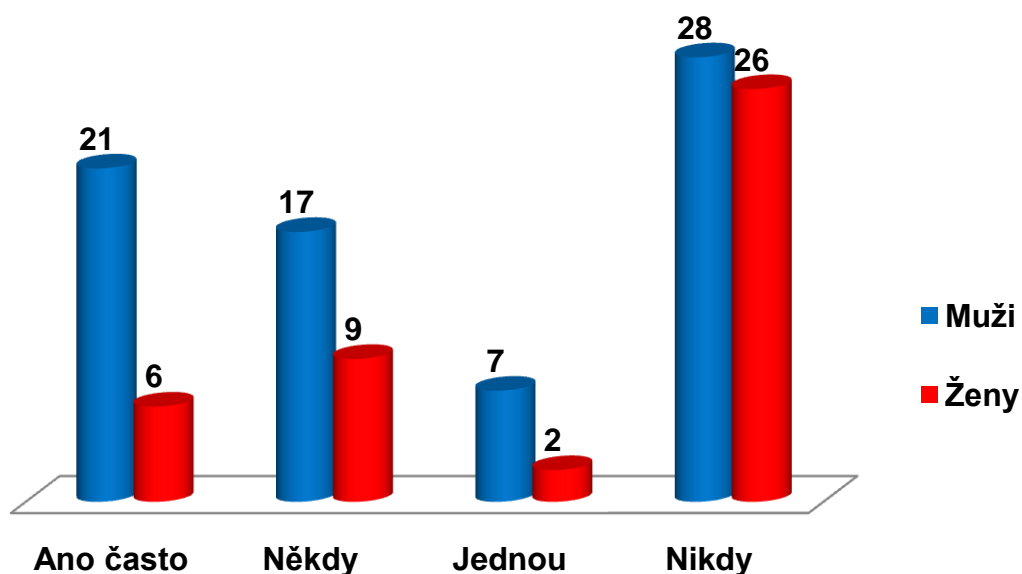
Tato otázka zkoumá, kolik z dotazovaných je schopno si kvůli hraní půjčit peníze, které následně vsadí do hry s tím, že o tyto prostředky může přijít.

Tab. č. 12: Půjčování peněz na hru

Půjčil jste si někdy peníze na hru?	Muži	Ženy	Celkem	v %
Ano často	21	6	27	23,28
Někdy	17	9	26	22,41
Jednou	7	2	9	7,76
Nikdy	28	26	54	46,55
Celkem	73	43	116	100

Z tabulky č. 12 je zřejmé, že 53,5 % respondentů si na hru alespoň jednou půjčili finanční hotovost. Je možné předpokládat, že minimálně polovina respondentů, kteří si již „jednou“ či „někdy“ půjčili na hru, si budou půjčovat znovu.

Graf č. 17: Půjčování peněz na hru

Graf č. 17 zobrazuje složení odpovědí na otázku č. 11 dle pohlaví respondentů. Je zřejmé, že pro muže není takový problém si půjčit na hru jako pro ženu. Zde je patrné, že na výsledek výzkumu má silný vliv tzv. „mužský životní styl“, který obsahuje častější návštěvy restaurací, heren, větší tendenci riskovat a menší pocit zodpovědnosti k rodině.

3.8.12 Otázka č. 12

Máte kvůli hraní dluhy? Pokud ano, tak kde?

Touto otázkou bylo zjišťováno kolik respondentů je zadluženo kvůli svému hazardnímu hráčství. Dále pokud ano, zda mají půjčky u bank, u rodinných příslušníků, u přátel nebo u lichvářů.

Tab. č. 13: Dluhy kvůli hraní

Dluhy	Muži	Ženy	Celkem	v %
Ano	28	11	39	33,62
Ne	45	32	77	66,38
Celkem	73	43	116	100

Tabulka č. 13 vykazuje, že 2/3 respondentů nejsou zadluženy. Zadlužená 1/3 respondentů je podrobně zpracována v tabulce č. 14.

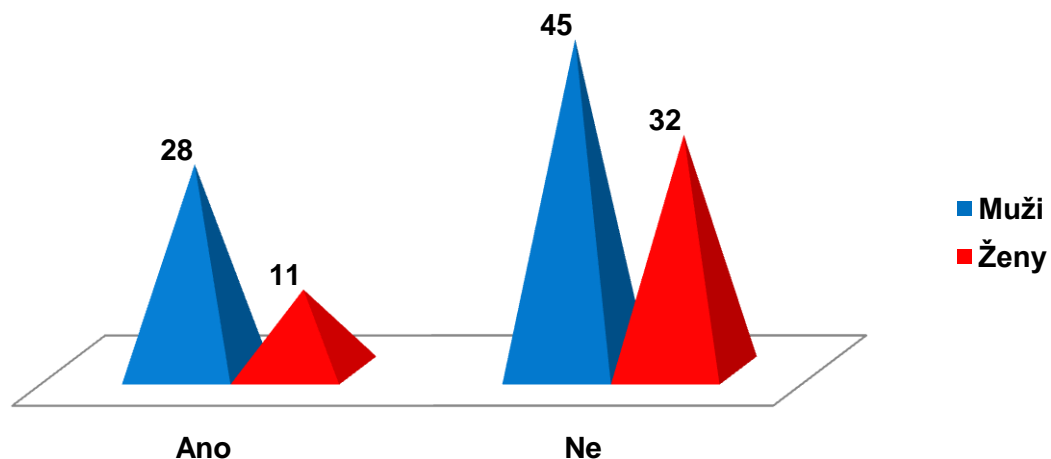
Tab. č. 14: Dluhy respondentů dle věřitele

Kde	Muži	Ženy	Celkem	v %
V bance	11	5	16	32,00
U rodinných příslušníků	9	3	12	24,00
U přátel	16	4	20	40,00
U lichvářů	2	0	2	4,00
Celkem	38	12	50	100

Tabulka č. 14 uvádí, že nejvíce tj. 40 % zadlužených hráčů je dlužníky přátel, pak bankovních institucí v 32 %. Rodinným příslušníkům dluží 24 % zadlužených respondentů. Nejméně tj. 4 % se zadlužilo u lichvářů, což je pochopitelné, protože tyto půjčky jsou velmi nevýhodné a těžko splatitelné.

Někteří respondenti na tento dotaz odpovídali více možnostmi, protože jsou zadluženi jak v bance tak buď u rodinných příslušníků, přátel či lichvářů.

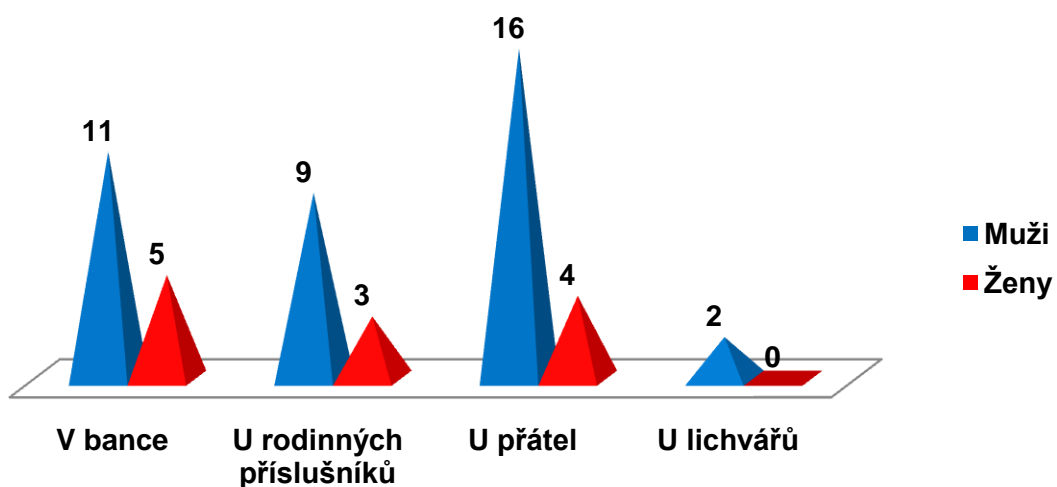
Graf č. 18: Dluhy kvůli hraní

Graf č. 18 potvrzuje teorii tzv. „mužského životního stylu“, kdy muž je ochoten více riskovat.

Graf č. 19: Dluhy respondentů dle věřitele

Graf č. 19 znázorňuje data z tabulky č. 13.

3.8.13 Otázka č. 13

Lhal jste někdy svým blízkým kvůli hraní?

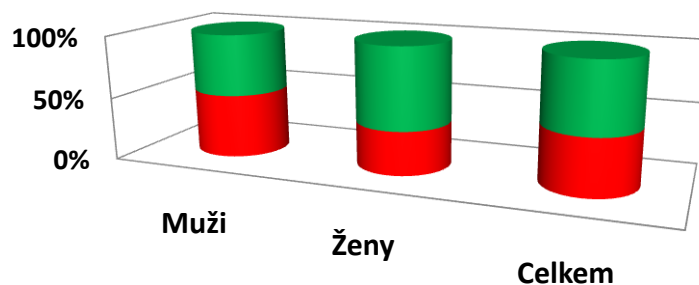
Jedná se opět o otázku, na kterou lze odpovědět pouze ano či ne. Zkoumá, kolik dotazovaných lže svým blízkým kvůli své vášni pro hru.

Tab. č. 15: Lhaní blízkým z důvodu hraní

Odpověď na otázku č. 14	údaje v %			údaje v počtech respondentů		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Ano	50,68	34,88	44,83	37	15	52
Ne	49,32	65,12	55,17	36	28	64
Celkem	100	100	100	73	43	116

Tabulka č. 15 vyjadřuje, že ze 116 respondentů lže svým blízkým celkem cca 45 %, což je relativně nízké procento dotazovaných, vzhledem k tomu, že jedním z hlavních projevů patologického hráčství je potlačování skutečností. Běžně hráči mají vážné problémy s mezilidskými vztahy. Tyto „relativně“ nízké hodnoty mohla způsobit neochota odpovídat na otázky, které jsou tzv. osobní a vlastní osobnost degradují. Důvodem může být také potlačení pravdy a vsugerování si nepravdivých informací, či nelogických vývodů (z patologického hráče se stává patologický lhář). Dle pohlaví lze usuzovat, že ke lži se uchyluje více mužů než žen, to lze vysvětlit i tím, že dle výzkumu muži více riskují, investují více času do hry, vkládají více prostředků do hry, a tím je jejich motivace zkreslit pravdu vyšší.

Graf č. 20: Lhaní blízkým z důvodu hraní

	Muži	Ženy	Celkem
■ Ne	49,32	65,12	55,17
■ Ano	50,68	34,88	44,83

3.8.14 Otázka č. 14

Dopustil jste se někdy kvůli hraní podvodu, zpronevěry nebo krádeže?

Tato otázka zkoumá, zda se některý z respondentů dopustil kvůli hazardní hře podvodu, zpronevěry nebo krádeže. Jedná se o ditochomickou otázku.

Tab. č. 16: Spáchání trestného činu z důvodu hraní

Dopustil jste se někdy trestného činu?	Muži	Ženy	Celkem	Celkem v %
Ano	23	7	30	25,86
Ne	50	36	86	74,14
Celkem	73	43	116	100

Tab. č. 17: Spáchání trestného činu z důvodu hraní dle věku

Dopustil jste se někdy trestného činu/ Odpověď	Ano			Ne		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Do 20-ti let	2	0	2	2	5	7
Do 40-ti let	15	4	19	24	18	42
Do 60-ti let	5	4	9	16	8	24
Více	1	0	1	8	4	12
Celkem	23	8	31	50	35	85

Tab. č. 18: Spáchání trestného činu z důvodu hraní dle věku v %

Dopustil jste se někdy trestného činu/ Odpověď	Ano v %			Ne v %		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Do 20-ti let	6,45	0,00	6,45	2,35	5,88	8,24
Do 40-ti let	48,39	12,90	61,29	28,24	21,18	49,41
Do 60-ti let	16,13	12,90	29,03	18,82	9,41	28,24
Více	3,23	0,00	3,23	9,41	4,71	14,12
Celkem	74,19	25,81	100,00	58,82	41,18	100

Tabulka č. 16 ukazuje, že dle odpovědí se 3/4 dotazovaných nedopustilo žádného závažnějšího trestného činu ani přečinu. 1/4 respondentů uvedla, že mají s těmito přečiny a trestnými činy zkušenost.

V tabulce č. 17 a 18 je odpověď zpracována podrobněji dle pohlaví a věku respondentů. Dle těchto výpočtu je jasné, že muži se podílí na trestné činnosti hráčů téměř 3/4 a téměř polovina všech pachatelů trestných činů jsou muži do 40-ti let.

Dotazované ženy se dopustily trestných činů ve věku od 20-ti do 40-ti a pak do 60-ti let, a to ve stejné míře 12,9 % z celkového počtu pachatelů trestných činů.

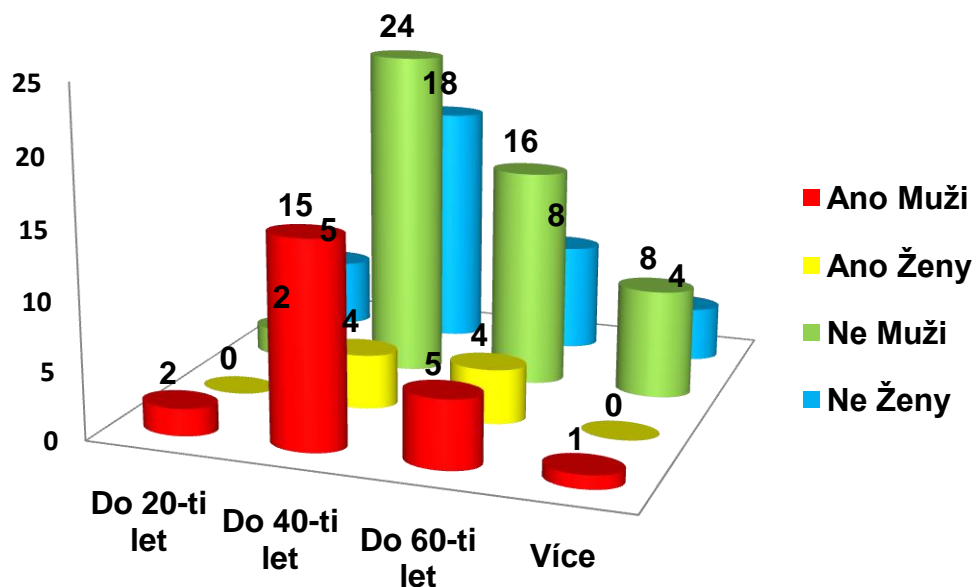
Věkový vývoj pachatelů trestných činů je dán společenským vývojem. To, že procento páchaných trestných činů u mužů nad 60 let je velmi nízké a u žen žádné, je dáno tím, že výchova a priority lidí nad 60 let se ubíraly jiným směrem. Vzhledem k politické situaci tyto lidé poprvé poznali zákonné hazardní hry až ve vyšším produktivním věku, a tedy jejich cesty k hazardu byly složitější. Většina 40-ti letých žen a mužů má období „experimentů a výstředností“ za sebou. Jsou opatrní ve výběru přátel i zábavy, a tím, že se k hazardním hrám dostali později, tím byli i více ochráněni než ostatní věkové skupiny.

Oproti tomu skupina pachatelů trestných činů od 20-ti a od 40-ti let obsadila 90 % všech respondentů, kteří spáchali trestný čin a celkově 28 % ze všech respondentů. Jedním z důvodů je, že tyto lidé už s hazardními hrami byli seznámeni v mladém věku, a jejich závislost měla možnost se více rozvinout.

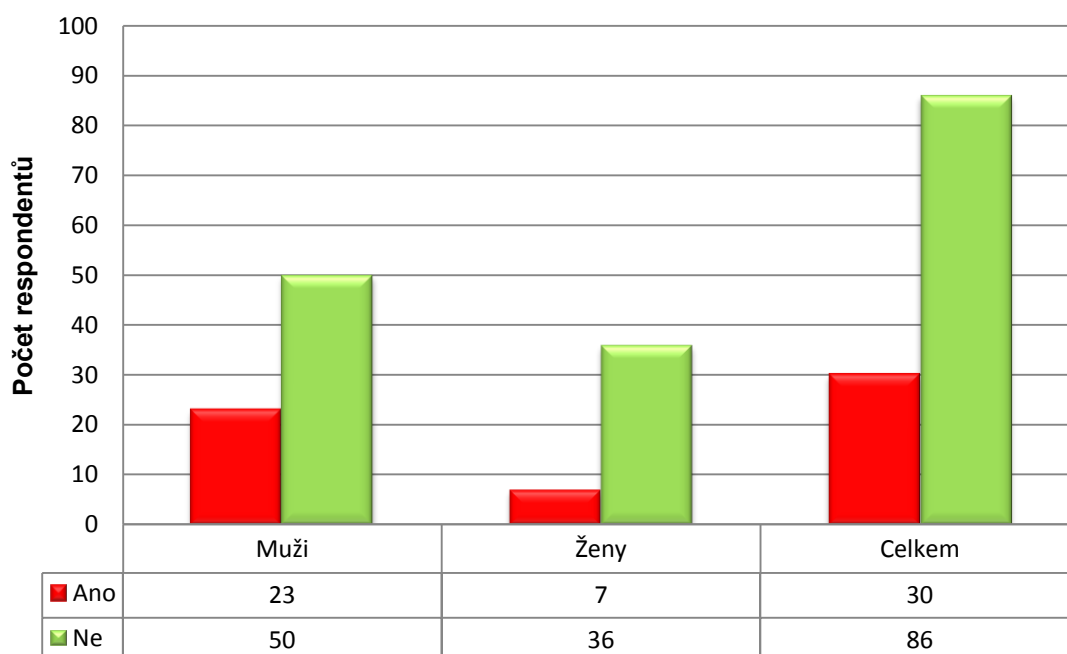
Vzhledem k tomu, že k patologickému hráčství potřebuje hráč stále více prostředků, které postrádá, je tedy nepopíratelné, že patologické hráčství je úzce spjato s kriminalitou.

Graf č. 21: Spáchání trestného činu z důvodu hraní dle pohlaví a věku respondentů

V grafu č. 21 a 22 jsou znázorněna data z tabulek č. 16 -18.

Graf č. 22: Spáchání trestného činu z důvodu hraní dle pohlaví

3.8.15 Otázka č. 15

Z jakého důvodu byste byl/a ochoten/a přestat s hraním?

Touto otázkou byl zjišťován důvod, pro který by byl respondent ochoten přestat s hazardní hrou. Jedná se o poslední otázku dotazníku.

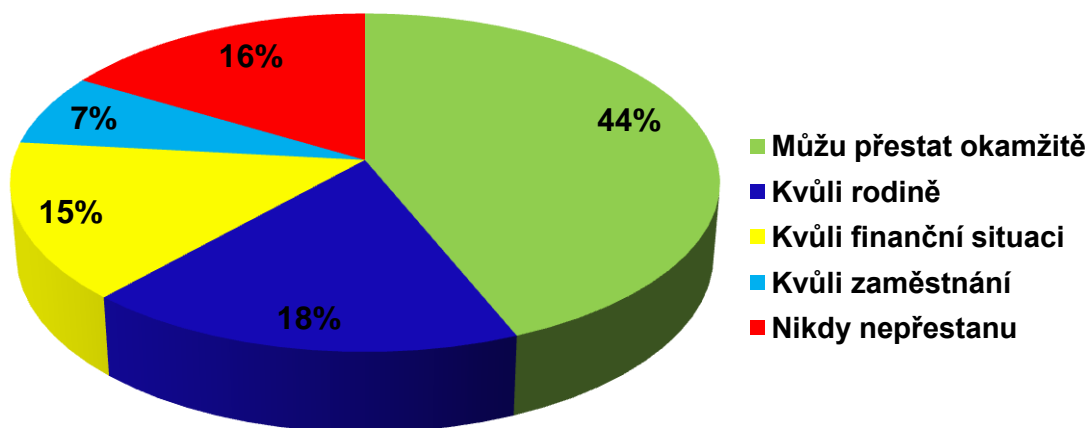
Tab. č. 19: Míra motivace respondentů přestat hrát

Z jakého důvodu byste byl/a ochoten/a přestat s hraním?	Muži	Ženy	Celkem	v %
Můžu přestat okamžitě	32	19	51	43,97
Kvůli rodině	13	12	25	21,55
Kvůli finanční situaci	11	6	17	14,66
Kvůli zaměstnání	5	3	8	6,90
Nikdy nepřestanu	12	3	15	12,93
Celkem	73	43	116	100

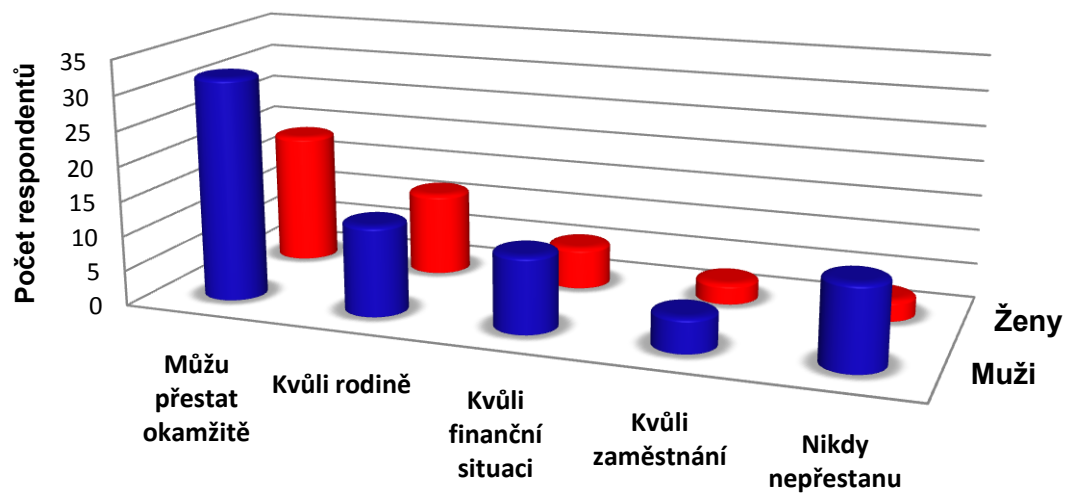
Tabulka č. 19 udává, za jakých okolností by byli respondenti ochotni přestat s hazardními hrami. Těm, kteří odpověděli, že kvůli rodině, zaměstnání či finanční situaci, je možné věřit jen pouze, pokud jsou sami rozhodnuti s hraním skončit. Je známo, že ultimata rodinných příslušníků spíše problém prohlubují, než pomáhají. Těm, kteří odpovídali, že mohou přestat okamžitě, není možno věřit, protože si svou vážnou situaci nepřipouští. Jejich závislost je stejná jako u drogově závislých, kteří tvrdí totéž. Pouze ti, kteří si uvědomují, jak závislí jsou, odpovídají, že nikdy nepřestanou hrát.

Graf č. 23: Míra motivace respondentů přestat hrát

Graf č. 23 znázorňuje data z tabulky č. 19.

Graf č. 24: Míra motivace respondentů přestat hrát dle pohlaví

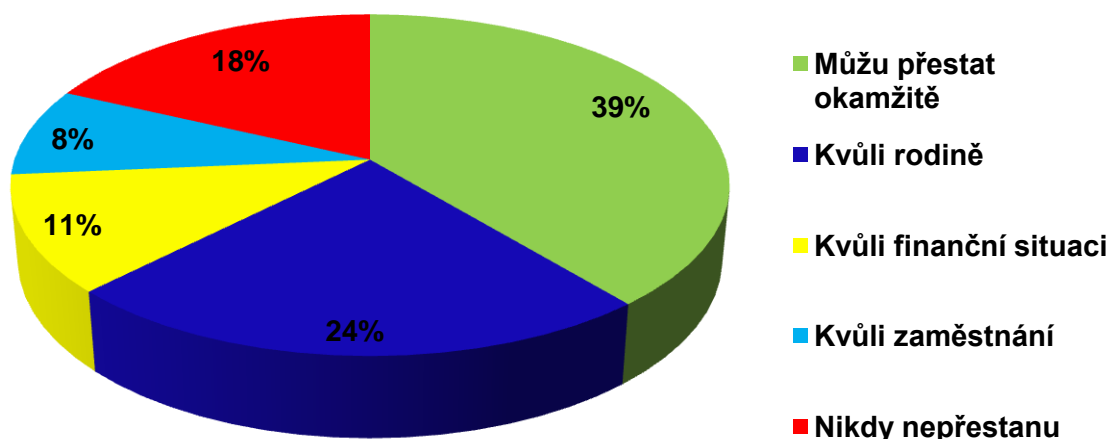
	Můžu přestat okamžitě	Kvůli rodině	Kvůli finanční situaci	Kvůli zaměstnání	Nikdy nepřestanu
■ Muži	32	13	11	5	12
■ Ženy	19	12	6	3	3

Na výše uvedeném grafu je znázorněno složení respondentů dle pohlaví a odpovědí na otázku č. 15. Variantu „nikdy nepřestanu“ zvolilo výrazně více mužů než žen. Oproti tomu variantu „přestanu kvůli rodině“ zvolilo 2 x více žen než mužů. Je to dáno společenskou rolí pohlaví – žena/matka a muž/bojovník. Ostatní odpovědi mužů i žen jsou téměř ve stejném poměru a dle výzkumu tyto odpovědi vznikají ze stejných pohnutek.

Tab. č. 20: Podíl jednotlivých motivačních faktorů

Z jakého důvodu by jste byl/a ochoten/a přestat s hraním?	Celkem	v %
Můžu přestat okamžitě	28	38,89
Kvůli rodině	17	23,61
Kvůli finanční situaci	8	11,11
Kvůli zaměstnání	6	8,33
Nikdy nepřestanu	13	18,06
Celkem	72	100,00

Graf č. 25: Podíl jednotlivých motivačních faktorů

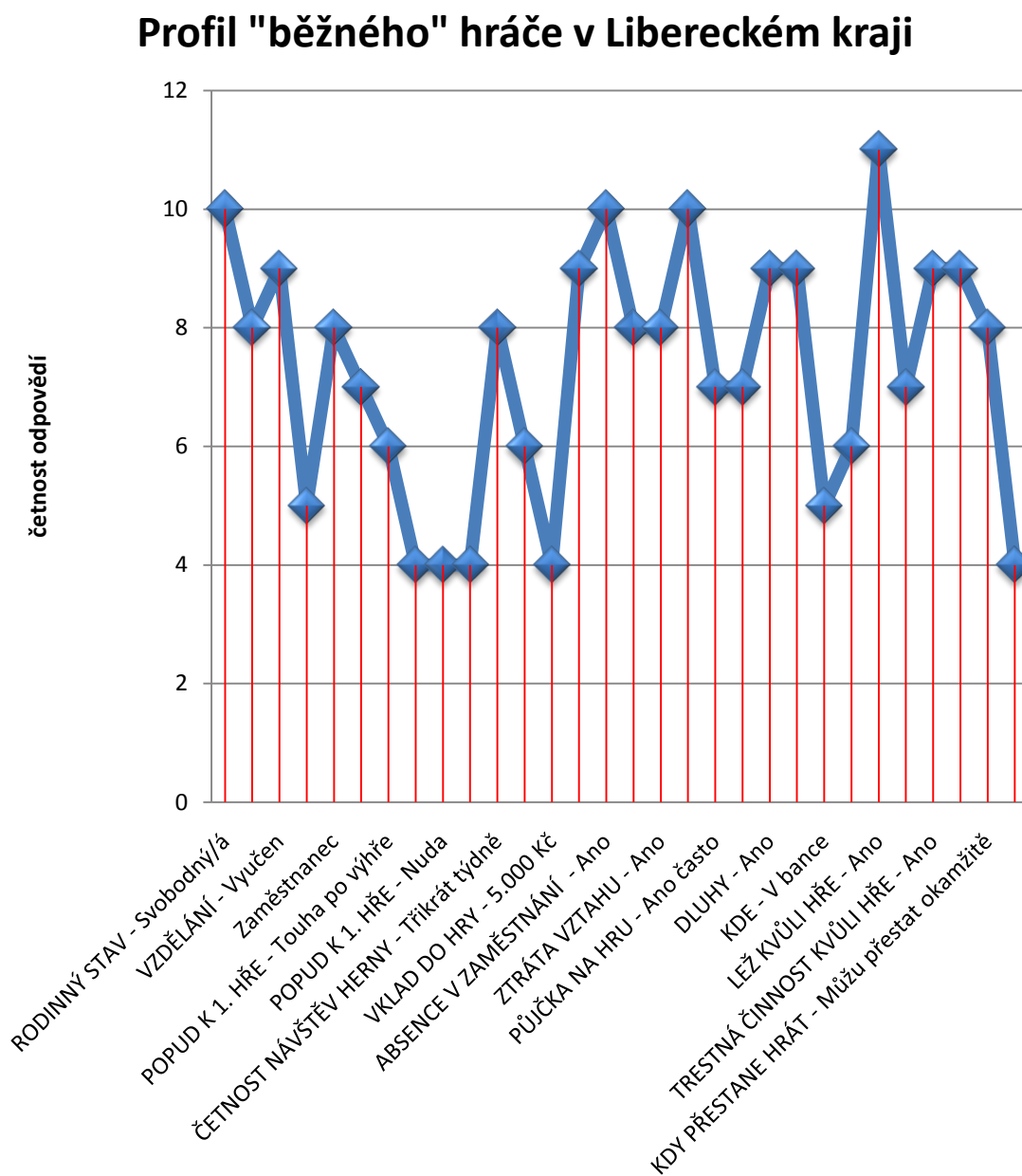
V tabulce č. 20 a grafu č. 25 je zobrazeno rozložení respondentů, kteří chodí minimálně jednou týdně do herny. Zde překvapivě odpovídá menší procento dotazovaných, že nikdy nepřestanou. Je to patrně způsobeno tím, že tito respondenti jsou již patologickými hráči, a jejich pohled na skutečnost je zkreslen závislostí. Dle všech klinických studií tito lidé nejenže nejsou schopni přestat okamžitě, ale naopak pokud chtějí přestat, měli by se podrobit alespoň ambulantní léčbě.

3.8.16 Profil „běžného“ hráče v Libereckém kraji

Na základě veškerých shromážděných informací je sestaven profil tzv. „běžného“ hráče. Je to nejčtenější skupina hráčů a zároveň je to také nejrizikovější skupina obyvatel. Tito lidé dle výzkumu mají statisticky nejvyšší předpoklady stát se závislými na hře.

Z důvodů odstranění statistických nepřesností byli z výzkumu vyřazeni hráči, kteří navštěvují hernu pouze 1 x měsíčně nebo 2 x za rok. Tím byla vyřazena prakticky více 1/2 žen. Tudíž předpokládáme, že nejčastějším hráčem je muž. Pro přehlednost byla vybrána skupina mužů od 20-ti do 40-ti let, kteří tvoří 70 % vzorku.

Graf č. 26: Profil „běžného“ hráče v Libereckém kraji

„Běžný“ hráč je muž od 20-ti do 40-ti let. Je většinou svobodný nebo již rozvedený, má odborné středoškolské vzdělání někdy zakončené maturitou. Pokud není nezaměstnaný, dává přednost práci pro zaměstnavatele. Minimálně 50 % těchto hráčů má nějaké zkušenosti s trestnou činností. Jeho motivací ke hře je rovným dílem touha po výhře a potřeba zábavy. Navštěvuje hernu min. 3 x týdně a je ochoten vložit do hry až 10.000 Kč, které si často půjčuje od přátel či v bance. Je ochoten riskovat ztrátu zaměstnání, tvrdí, že ztrátu vztahu

již tolik ne, přestože kvůli hře velmi často lže. Jako většina patologických hráčů ve valně většině tvrdí, že může s hrou okamžitě přestat.

3.9 Ověřování hypotéz

3.9.1 Hypotéza č. 1

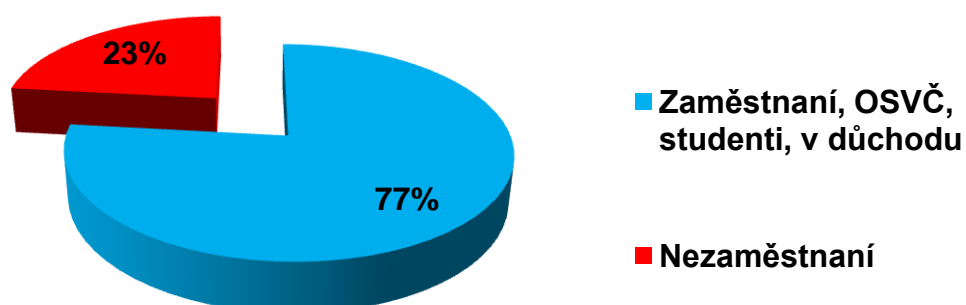
Budeme předpokládat, že více jak 60% respondentů je nezaměstnaných.

V první výzkumné hypotéze jsme zkoumali počet nezaměstnaných respondentů.

Tab. č. 21: Podíl nezaměstnaných respondentů

Nezaměstnanost respondentů	Celkem	v %
Zaměstnaní, OSVČ, studenti, v důchodu	89	76,72
Nezaměstnaní	27	23,28
Celkem	116	100

Graf č. 27: Podíl nezaměstnaných respondentů

Z uvedených odpovědí dotazníku vyplývá, že většina hráčů je či byla zaměstnána, jsou to osoby samostatně výdělečně činné, studenti nebo lidé v důchodu.

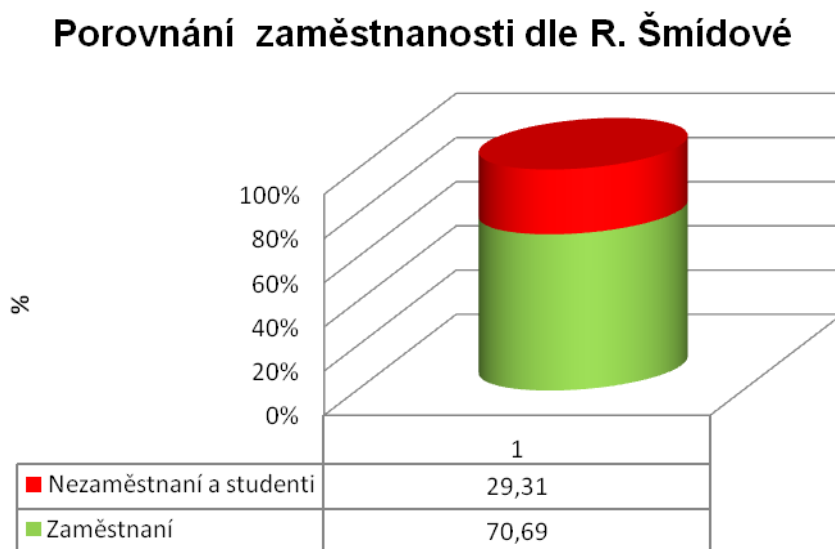
Platnost hypotézy č. 1 se nepotvrdila.

Při stanovování této hypotézy jsme vycházeli z informací v médiích, kde se často hovoří o tom, že mnozí lidé na podporách či sociálních dávkách tyto finanční prostředky utrácí nenávratně ve výherních hracích automatech. Jejich motivací má být touha k výhře většího obnosu peněz.

Dle Radky Šmídové z Ústavu zdravotnických informací a statistiky v Praze, tvoří téměř polovinu všech hospitalizovaných patologických hráčů osoby nezaměstnané nebo studující.¹⁸

Radka Šmídová dává do skupiny nezaměstnaných i studenty. Aby bylo docíleno srovnatelných hodnot, tak v následujícím grafu byly tyto skupiny sjednoceny také. Počet nezaměstnaných se navýšil o 7 % studentů, přesto na celkový výsledek hypotézy to nemá vliv. Stále je nezaměstnaných pouze 30 %.

Graf č. 28: Porovnání zaměstnanosti dle R. Šmídové

¹⁸ Novinky.cz. *Z gamblersství se ročně léčí 1360 lidí, nejvíce nezaměstnaní a studenti.* [online]. 3. září 2010 [cit. 2011-2.18.]. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/zena/zdravi/210427-z-gamblersství-se-rocne-leci-1360-lidi-nejvice-nezamestnani-a-studenti.html>

Důvodem nepotvrzení této hypotézy může být také fakt, že nezaměstnaní dotazovaní odmítli dotazníky vyplnit. Na výsledek může mít také vliv, že prioritou patologických hráčů je pouze hra, a ostatní činnosti a navíc dobrovolné bezplatné vyplňování anonymních dotazníků je nezajímají.

3.9.2 Hypotéza č. 2

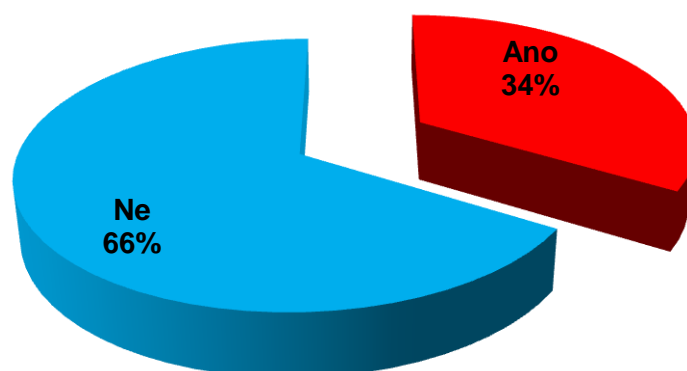
Budeme předpokládat, že více jak 70% respondentů je zadluženo.

Druhá výzkumná hypotéza měla za úkol určit, že větší počet respondentů je zadlužen.

Tab. č. 22: Zadluženost respondentů

Zadluženost respondentů	Celkem	v %
Ano	39	33,62
Ne	77	66,38
Celkem	116	100

Graf č. 29: Zadluženost respondentů

Z odpovědí na dotazník vyplývá, že zadluženo je 34 % respondentů.

Platnost hypotézy č. 2 se nepotvrdila.

Předpokládaná hypotéza byla stanovena na základě obecných poznatků o tzv. profilech patologických hráčů, kteří bývají velmi často zadluženi.

Předpokládá se, že většina hazardních hráčů své dluhy tají, a nepřízná je ani v anonymním dotazníku. Důvodem může být, že chtějí působit jako ne zadlužení, aby si mohli v budoucnu od svého okolí vypůjčit další peněžní prostředky.

Z odpovědí je také patrné, že hráči si neuvědomují, že svým rodinám jsou dlužníky vždy, když investují peníze do hry. Protože finance, o kterých se hráč domnívá, že jsou jen jeho a vloží je do hry, pak chybí v rodinném rozpočtu. V důsledku tohoto nezodpovědného jednání nemá rodina našetřenou rezervu na nenadálé i běžné výdaje, a v těchto případech musí finanční prostředky zaopatřit jiným způsobem např. spotřebním úvěrem, půjčkou v rodině atd.

3.9.3 Hypotéza č. 3

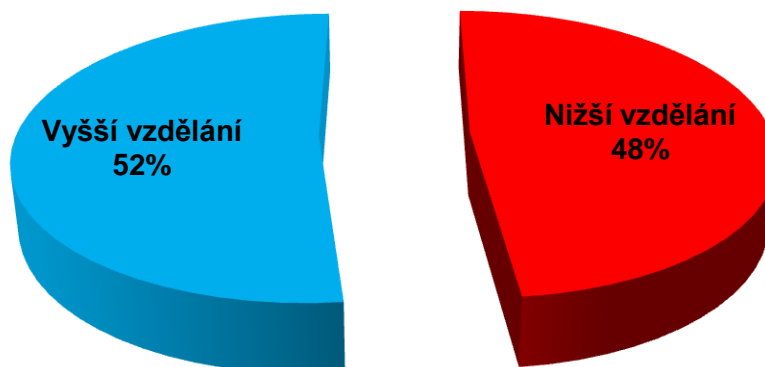
Budeme předpokládat, že více jak 60% respondentů má pouze základní vzdělání nebo jsou absolventy středních odborných učilišť.

V poslední hypotéze bylo zjišťováno, jak velký počet zkoumaného vzorku má nižší vzdělání, a tedy jaký vliv má vzdělání na vývoj patologického hráčství.

Tab. č. 23: Respondenti dle úrovně vzdělání

Vzdělání	Celkem	v %
Nižší vzdělání		
Neukončené základní	56	48%
Základní		
Vyučen		
Vyšší vzdělání		
Střední s maturitou	60	52%
Vysokoškolské		

Graf č. 30: Respondenti dle úrovně vzdělání

Platnost hypotézy č. 3 se nepotvrdila.

Dle Nešpora (2003, str. 17) si gamblerství nevybírá, je to závislost, která postihuje mladé i staré jedince, vysokoškoláky i lidi bez vzdělání, movité podnikatele i sociálně slabé.

Z dat uvedených v tabulce č. 23 a příslušném grafu je zřejmé, že ani tato stanovená hypotéza se nepotvrdila. K tomuto výsledku může přispívat i fakt, že dle výpovědí předkladatelů dotazníků (obsluhy heren), většina oslovených hráčů, která odmítla tyto dotazníky vyplnit, má nižší vzdělání. Z osobního pohovoru s obsluhami heren vyplývá, že většinu svých zákazníků – hráčů velice dobře znají, a tím i vědí informace o jejich soukromých životech a tedy i to, jaké mají vzdělání.

Na základě těchto skutečností je velmi pravděpodobné, že pokud by dotazník vyplnili všichni oslovení, byla by tato hypotéza potvrzena, vzhledem k tomu, že dle provedeného výzkumu má 48 % dotazovaných nižší vzdělání.

4 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo objasnit příčiny a sociální důsledky patologického hráčství.

Teoretická část byla zaměřena na přehled a rozbor základních pojmů patologického hráčství. Dále uvádí vliv sociálního prostředí a jednotlivých skupin obyvatelstva na vznik závislosti. Obsahuje shrnutí získaných poznatků z odborné literatury.

Praktická část obsahuje celkové vyhodnocení výzkumu. Odpovědi na jednotlivé otázky dotazníku jsou formulovány písemně na základě a statistických výpočtů a pro přehlednost jsou graficky zpracovány. Dále zahrnuje tři předpokládané hypotézy, jejich zpracování a zhodnocení.

Z výzkumu vyplynulo, že ani jedna hypotéza nebyla potvrzena. Toto nebylo dáno ani kvalitou dotazníku ani tím, že by výzkum byl proveden nekvalitně. Možnou příčinou jsou informace dle grafu č. 1 i skutečnost, že počet pacientů s diagnózou patologického hráčství evidovaných v ambulantní léčbě v Libereckém kraji je nižší než celorepublikový průměr a patří mezi výrazně nejnižší z celé ČR.

Práce je pouze náhledem na tuto problematiku. Hlavní příčinou je, že neexistují veřejné oficiální statistiky ohledně problematiky gamblerství. Bohužel nebylo možno se dostat ke klinickým záznamům pacientů s touto diagnózou. Pokud by tato možnost existovala, byla by vypovídající schopnost výzkumu téměř maximální. Pak by bylo možno tyto informace brát jako plně důvěryhodné a jejich závěry by pomohli k celkovému zmapování diagnózy 63.0 na Liberecku.

Další výsledky výzkumu by měly vést k vytvoření fungujících preventivních opatření, které by měly být zaměřeny na nejrizikovější skupiny obyvatel tj. hlavně na mládež a děti, a jak vyplynulo z předchozího výzkumu na muže mezi 20-ti a 40-ti lety.

V současné době je platná legislativa postavena tak, že přínos z heren je pro město důležitý, a většinu finančních dopadů patologického hráčství jako je léčba závislých nebo náklady spojené s příslušnou trestnou činností nese stát přímo. Zastupitelé měst si neuvědomují, že tím se vyčerpávají zdroje státního rozpočtu, a tím také jejich finanční možnosti jsou nižší. Léčba je jen důsledek vzniku závislosti, je dražší a má podstatně větší sociální dopady než prevence.

Prevence je prvořadým a nejdůležitějším úkolem k zamezení vzniku patologických závislostí a rozšíření hazardu. Získané informace by měly být zveřejňovány, aby si společnosti uvědomila závažnost tohoto problému. Odstranění patologického hráčství je celospolečenský úkol, kterému je nutno se věnovat soustavně a komplexně za spolupráce všech zdravotnických odborníků na tuto problematiku a podpory zákonodárců a výkonné veřejné správy.

Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura

- FROUZOVÁ, Magdalena. *Gambling – metodická příručka pro prevenci gamblingu*. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 1997. ISBN 807071-078-0.
- HELLER, Jiří; PECINOVSKÁ, Olga a kolektiv. *Závislost známá neznámá*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, spol.s.r.o., 1996. 1. vydání. ISBN 80-7169-277-8
- KOHOUT, Petr. *Jsem hazardní hráč aneb zpověď gamblera*. 1. Vysání. Praha: Grada, 2000. ISBN 80-7169-958-6
- KOUKOLÍK, František. *Lidský mozek: funkční systémy, norma a poruchy*. 1. Vydání. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-379-X
- KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. Praha: ASPI a.s., 2007. Vydání čtvrté, přepracované a aktualizované. 503 s. ISBN 978-80-7357-276-1
- MARHOUTOVÁ, J. *Alkoholici, feťáci a gambleři*. 1. vydání. Praha: Empatie 1995. ISBN 80-901618-9-8.
- MIOVSKÝ, Michal; URBÁNEK, Tomáš. *NEAD 98 – Nealkoholové grogy. Přehled hlavních výsledků výzkumné studie*. Brno: Nakladatelství Albert Boskovice, 1999. ISBN 80-85834-73-1
- NEŠPOR, Karel. *Hazardní hra jako nemoc*. Ostrava: Nakladatelství Aleny Kutilové, 1994. 1. vydání. ISBN – není uvedeno
- NEŠPOR, Karel. *Jak překonat problém s hazardní hrou*. Praha: Sportpropag, a.s., 1996. 1. neprodejné vydání. ISBN – není uvedeno
- NEŠPOR, Karel; PERNICOVÁ, Hana; CSÉMY, Ladislav. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-299-8
- NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. Praha: Portál, 2003. 2. upravené vydání. ISBN 80-7178-831-7

- POKORNÝ, Vratislav; TELCOVÁ, Jana; TOMKO, Anton. *Patologické závislosti*. 1 vydání. Brno: Nakladatelství Ústavu psychologického poradenství a diagnostiky, 2001. ISBN 80-238-6539.
- PRESL, Jiří. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?* Vydání 1, jako svazek v edici Medica. Praha: Nakladatelství Maxdorf, 1994. ISBN 80-85800-18-7
- ŠTABLOVÁ, Renata: *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, 2. rozšířené vydání. ISNB 80-7251-018-5
- TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana: Hazardní hry – Gambling – Kriminalita. *Policista*, č. 5, 1997. ISSN 1211-7943

Internetové zdroje

- Gambling, patologické hráčství – konec !!. *webSnadno.cz* [online]. 7.8.2010, [cit. 2010-1.9.]. Dostupné z <<http://www.gambling.wbs.cz/Gambling---clanky-k-tematu.html>>
- Janotova vize loterijního zákona: více peněz i pravomocí pro obce. *iDNES* [online]. 5.10.2009, [cit. 2010-16.7.]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/janotova-vize-loterijniho-zakona-vice-penez-i-pravomoci-pro-obce-phr-/ekonomika.aspx?c=A091005_184548_ekonomika_vem>
- GREGOROVÁ, Zuzana. *Když se vášeň změní v závislost*. Brněnský metropolitán. [online]. 23.6.2008, [cit. 2010-26.8.]. Dostupné z <<http://www2.brno.cz/index.php?nav01=7816&nav02=12625&nav03=13487>>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD LIBEREC: *Charakteristika Libereckého kraje*. [online] 3.5.2010 [cit.2009-9.10.]. Dostupné z: http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

- DrogyInfo.cz. [Dotazník na patologické hráčství „The South Oaks Gambling Screen“](http://www.drogy-info.cz/index.php/o_nas/evaluace/banka_evaluacnich_nastroju/dotaznik_na_patologicke_hracstvi_the_south_oaks_gambling_screen) [online]. 6. říjen 2005 [cit. 2010-8.16.]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/o_nas/evaluace/banka_evaluacnich_nastroju/dotaznik_na_patologicke_hracstvi_the_south_oaks_gambling_screen
- Jaktak.cz. *Jak léčit gamblerství.* [online]. 13.10.2009 [cit. 2011-2.17.]. Dostupné na: <http://www.jaktak.cz/jak-se-lecit-z-gamblerstvi.html>
- Novinky.cz. *Z gamblerství se ročně léčí 1360 lidí, nejvíce nezaměstnaní a studenti.* [online]. 3. září 2010 [cit. 2011-2.18.]. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/zena/zdravi/210427-z-gamblerstvi-se-rocne-leci-1360-lidi-nejvice-nezamestnani-a-studenti.html>
- ÚZIS. Aktuální informace. *Patologické hráčství. Péče o pacienty s diagnózou F63.0 - patologické hráčství v ambulantních a lůžkových zařízeních ČR.* [online]. 31. srpna 2010 [cit. 2011-2.16.]. Dostupné na: <http://www.uzis.cz/category/klicova-slova/zdravotni-stav/poruchy/patologicke-hracstvi>

Přílohy

Příloha č. 1 – Vzor dotazníku

Příloha č. 2 – Kazuistika na téma „Patologický hráč“

Příloha č. 1: Vzor dotazníku

Anonymní dotazník

1. Pohlaví
  - ☐ Muž
  - ☐ Žena
2. Věk
  - ☐ Do 18 let
  - ☐ Do 20 let
  - ☐ Do 40 let
  - ☐ Do 60 let
  - ☐ Více
3. Nejvyšší ukončené vzdělání
  - ☐ Neukončené základní
  - ☐ Základní
  - ☐ Vyučen
  - ☐ Střední s maturitou
  - ☐ Vysokoškolské
4. Rodinný stav
  - ☐ Svobodný/á
  - ☐ Ženatý/vdaná
  - ☐ Žijící s druhem/s družkou
  - ☐ Rozvedený/á
  - ☐ Vdovec/vdova
5. Zaměstnání
  - ☐ Student
  - ☐ Zaměstnanec
  - ☐ Osoba samostatně výdělečně činná/podnikatel
  - ☐ Nezaměstnaný
  - ☐ V důchodu
6. Jak často navštěvujete herny?
  - ☐ Každý den
  - ☐ Třikrát týdně
  - ☐ Jednou týdně
  - ☐ Jednou měsíčně
  - ☐ Dvakrát do roka
7. Co Vás vedlo k první hře?
  - ☐ Touha po výhře
  - ☐ Zábava
  - ☐ Nuda
  - ☐ Zvědavost
  - ☐ Stres
  - ☐ Přátelé

8. Jakou nejvyšší částku jste v průběhu jedné návštěvy herny vložil do hry?
- ☐ 100 Kč
  - ☐ 500 Kč
  - ☐ 1.000 Kč
  - ☐ 5.000 Kč
  - ☐ 10.000 Kč
  - ☐ 100.000 Kč
  - ☐ Více
9. Zmeškal jste někdy kvůli hraní školu nebo práci?
- ☐ Ano
  - ☐ Ne
10. Ztratil jste někdy kvůli hře pro vás důležitý vztah? (kamarády, přítele, manžela/ku..)
- ☐ Ano
  - ☐ Ne
11. Půjčil jste si někdy peníze na hru?
- ☐ Ano často
  - ☐ Někdy
  - ☐ Jednou
  - ☐ Nikdy
12. Máte kvůli hraní dluhy?
- ☐ Ano
  - ☐ Ne
- Pokud ano, tak kde:
- ☐ V bance
  - ☐ U rodinných příslušníků
  - ☐ U přátel
  - ☐ U lichvářů
13. Lhal jste někdy svým blízkým kvůli hraní?
- ☐ Ano
  - ☐ Ne
14. Dopustil jste se někdy kvůli hraní podvodu, zpronevěry nebo krádeže?
- ☐ Ano
  - ☐ Ne
15. Z jakého důvodu byste byl ochoten přestat s hraním?
- ☐ Můžu přestat okamžitě
  - ☐ Kvůli rodině
  - ☐ Kvůli finanční situaci
  - ☐ Kvůli zaměstnání
  - ☐ Nikdy nepřestanu

Děkuji Vám za vyplnění tohoto anonymního dotazníku.

Příloha č. 2: Kazuistika na téma „Patologický hráč“

Kasuistika na téma:

P A T O L O G I C K Ý   H R Á Č

1 Úvod

V centru Liberce je velký počet heren a kasin. Je překvapující, že u výherních hracích automatů jsou vidět hlavně osoby středního a staršího věku, ale také to, že zhruba 30 % těchto hráčů tvoří ženy.

Každý hráč sedí u svého automatu, s nikým nemluví a věnuje se výhradně hře. Je velmi složité s nimi navázat jakýkoliv kontakt nebo s nimi hovořit. Nechtějí diskutovat o svých problémech s hraním, a snad si i myslí, že žádné problémy nemají. Jsou dosti uzavření a nedůvěřiví, protože se většinou za svou hráčskou vášeň stydí.

Nebylo tedy jednoduché se přiblížit k nějakému hráči, který by byl ochoten odpovídat na otázky a vypovědět svůj životní příběh.

2 Uvedení do problematiky

Jedná se o muže ve věku 40 let se středoškolským vzděláním. K hazardní hře, v jeho případě výherním automatům se dostal přibližně před deseti lety. V té době pracoval jako státní zaměstnanec, ale za zpronevěru byl ze zaměstnání propuštěn. Krátce na to podala jeho manželka žádost o rozvod. V současné době je rozvedený, žije sám a jako zaměstnanec pracuje v továrně na výrobu automobilů.

3 Použité metody

K zjištění informací o tomto jedinci bylo použito anamnézy, rozhovoru, pozorování, dotazníku přání a nedokončených vět.

3.1 Anamnéza

Údaje pro osobní a rodinou anamnézu byla získána částečně řízeným a částečně neřízeným rozhovorem, který byl nahráván na diktafon. Předpokládáme, že tyto údaje nejsou zcela objektivní, protože lidé, kteří trpí touto poruchou osobnosti, si často vymýšlí.

3.1.1 Osobní anamnéza

K zjištění údajů do osobní anamnézy bylo použito pouze metody rozhovoru s touto osobou, jedná se tedy o autoanamnézu.

Pan Karel se narodil v roce 1967, je rozvedený a má syna, kterého má v péči jeho bývalá manželka. Vystudoval střední elektrotechnickou školu. Po maturitní zkoušce nastoupil vojenskou službu. Po vojně začal pracovat jako opravář kancelářských strojů, ale tato práce ho neuspokojovala, proto se snažil najít si zajímavější zaměstnání. Když se oženil, našel práci ve státních službách. Po čase se mu narodil syn a jeho rodinný život byl v pořádku. Ve své nové práci měl vyšší příjem. Pak se ale dostal ke hracím automatům. Vydělané peníze mu přestaly stačit, proto zpronevěřil v zaměstnání větší finanční hotovost. Byl propuštěn z práce a další práci hledal stěží. Postupně přibývalo dluhů i v domácnosti. Tuto problematickou situaci vyřešila jeho manželka rozvodem. Zůstal sám, syna vídá jednou za čtrnáct dní o víkendu. Hraje ale dál a pravidelně. V současné době pracuje v továrně na výrobu automobilů, práce ho nebaví a neuspokojuje. Jeho největším problémem je jeho finanční situace. Pravidelně platí alimenty na syna, a snaží se splácet několik úvěrů, které mu díky hazardní hře vznikly.

ZDRAVOTNÍ STAV: Má vysoký krevní tlak, na který mu lékař předepsal léky. On je ale neužívá.

ALKOHOL: Pravidelně po práci navštěvuje restaurace a herny, kde požívá větší množství alkoholických nápojů.

CIGARETY: Kouří asi 20 cigaret denně. Při hře vždy požívá alkohol a vykouří dvakrát tolik cigaret než obvykle.

MAJETEK A FINANČNÍ SITUACE: Vlastní byt, který jak říká, ještě neprohrál. Kdyby o něj přišel, neměl by se kde scházet se svým synem. U bank má několik půjček, které si pořizoval, aby splatil předchozí pohledávky. Snaží se je splácet a pravidelně posílat alimenty na syna. Ostatní jeho finanční prostředky, které mu zůstanou z výplaty, končí nenávratně v hracích automatech. Přežívá tzv. od výplaty k výplatě.

PLÁNY DO BUDOUCNOSTI A JEHO PŘÁNÍ: Chtěl by přestat hrát, najít si ženu, se kterou by žil normální život bez dluhů a výherních automatů. Chtěl by si najít práci, která by ho bavila a uspokojovala. Chtěl by se omluvit lidem, kterým ublížil a napravit chyby, kterých se dopustil.

3.1.2 Rodinná anamnéza

RODINNÝ STAV: Rozvedený.

DĚTI: Třináctiletý syn, který ho navštěvuje každých čtrnáct dní. Syn trpí lehkou mozkovou dysfunkcí, proto se snaží mu věnovat co nejvíce pozornosti. Syn velmi špatně nese rozvod svých rodičů.

SOUROZENCI: Má o dva roky staršího bratra, který pracuje také v automobilovém průmyslu, je ženatý a má dva již dospělé syny. Jeho manželství je bez problémů. A o sedm let mladší sestru, která pracuje jako zdravotní sestra na záchranné službě (v současné době je na mateřské dovolené se svým prvním synem). Je vdaná a její manželství je spokojené.

RODIČE: Otec i matka jsou již v důchodu. Otec dříve pracoval ve stavebnictví a matka ve školství. Jejich manželství bylo vždy harmonické. Ke svým třem dětem mají velmi kladný vztah. Ani jeden z rodičů o jeho vášni neví.

Není mu známo, že by někdo v rodině měl sklony k hazardním hrám.

3.2 Rozhovor

Jedná se o cílený, částečně řízený a částečně neřízený rozhovor.

Cíl rozhovoru

Neřízený rozhovor sloužil k získání údajů do osobní a rodinné anamnézy. Řízený rozhovor měl úlohu je doplnit. Zároveň bylo zjišťováno, zda má dotazovaný nějaké plány do budoucnosti.

Průběh rozhovoru

Rozhovor proběhl během pátečního večera v nejmenované restauraci v centru Liberce. Záznam rozhovoru byl nahráván na diktafon. Otázky byly předem připravené. Na většinu otázek odpovídal pan Karel spontánně. Sam vyprávěl, jak přišel o zaměstnání, některé podrobnosti kolem rozvodu, a jak se dostal do finanční tísně.

Zhodnocení rozhovoru

Pan Karel byl spontánní, ale o některých věcech se mu zjevně nechtělo hovořit, a bylo mu dotazování nepříjemné. Některé otázky museli být formulovány jinak, než byly připravené, aby vůbec odpověděl. Ale na některé velmi osobní otázky odpovídal zcela přirozeně a otevřeně.

Závěr rozhovoru

Díky metodě rozhovoru, v tomto případě cíleného, částečně řízeného a částečně neřízeného, byly získány potřebné informace o dotazované osobě. Záznam řízeného rozhovoru je uveden v přílohách kazuistiky.

3.3 Dotazník přání

Bylo použito nestandardizovaného dotazníku.

Cíl dotazníku

Dotazník měl pomoci zjistit, zda má tento jedinec nějaké osobní, životní sny a přání.

Průběh vyplňování dotazníku

Dotazník byl předem připravený na papíře s předtištěnou otázkou: Kdyby jsi měl tři přání, co by sis nejvíce přál?

Pan Karel dlouho nepřemýšlel a okamžitě zapsal tři odpovědi.

Zhodnocení dotazníku

Výsledné zjištění potvrdilo domněnku, že pan Karel je nespokojený se svým životem. Jeho největším přáním je přestat s hazardní hrou. Chtěl by žít normální život v úplné rodině, zažívat pohodu a lásku. Napravit chyby, kterých se dopustil a omluvit se všem lidem, kterým ublížil. K jeho přáním patří i nová práce, která by ho bavila.

Závěr dotazníku

Největší přání osoby závislé na výherních hracích automatech byla zjištěna. Vzor otazník přání je uveden v přílohách kazuistiky.

3.4 Nedokončené věty

Cíl metody nedokončených vět

Nedokončené věty měly doplnit rozhovor a nestandardizovaný dotazník. Metoda nedokončených vět měla pomoci k většímu pochopení této osobnosti a zjištění dalších informací.

Průběh doplňování nedokončených vět

Panu Karlovi byl předložen list s předem připravenými a vytištěnými nedokončenými větami. Ten dlouho přemýšlel nad každou větou, a do jejich dokončení se mu moc nechtělo. Musel být přesvědčován, že to zvládne, ať dlouho nepřemýšlí a napíše, co ho napadne jako první myšlenka.

Zhodnocení

Pan Karel si myslí, že se jeho život změní. Zajímavé bylo, že v nedokončených větách se přiznal, že bral doma peníze na výherní automaty, a že je nejlepší lhář a podvodník. Tímto se potvrdila známá domněnka, že patologickým hráčům nemůžeme věřit.

Cíl nedokončených vět

Cíl byl splněn. Vzor dotazníku nedokončených vět je uveden v přílohách kazuistiky.

3.5 Pozorování

K zjištění chování patologického hráče při hraní bylo použito cíleného pozorování s jeho souhlasem.

Cíl pozorování

Zjištění, jak se závislá osoba chová při hraní na výherních automatech, jak se v jeho chování odráží případná výhra nebo prohra.

Začátek pozorování

Metoda pozorování byla ujednána s panem Karlem během rozhovoru.

Pozorování proběhlo v jedné nejmenované Liberecké herně.

Průběh pozorování

Po vstupu do herny se dlouho nerozmýšlel a usadil se u jednoho moderního výherního automatu. Objednal si pivo a zapálil cigaretu. Vyndal z kapsy u kalhot bankovku Kč 500,- a vložil jí do přístroje. Zvolil sázky po dvaceti korunách, i když se dalo hrát pouze po pěti korunách. Když měl na výherním automatu vyhranou vyšší částku, bylo vidět v jeho tváři napětí. Dostal se do hry, kde může vsadit až jeden tisíc korun za hru. Přestal sázet menší částky peněz a zvyšoval sázky. Kouřil jednu cigaretu za druhou. Když prohrál celou částku, a to netrvalo dlouho, vyndal další vyšší bankovku a celou jí vložil do hracího automatu. Vše se opakovalo. Ale tentokrát mu na displeji blikala částka dvakrát větší. Opět zvýšil sázku na jedno sto korun a v jeho obličeji bylo pozorováno něco jako prosba. Do deseti minut byla částka na displeji nulová. Vyndal opět tisícikorunu a vložil ji do automatu. Bylo na něm jasně vidět, že začíná být nervózní. Několikrát zoufale udeřil do přístroje, a dokonce si s ním začal potichu povídat. Bylo slyšet, jak ho povzbuzuje, aby přišla nějaká velká výhra. Pokud vyhrával, měl v očích jiskru, a když se mu nedařilo, začal automatu nadávat a prosit ho o výhru. Prohrál asi okolo osmi tisíc korun. Když prohrál poslední bankovku, šel požádat provozního herny o půjčku, ale ten mu odmítl půjčit. Tak se rozloučil a odešel.

Závěr pozorování

Z pozorování tohoto jedince hrajícího na výherním automatu se dalo usoudit, že patří do skupiny patologických hráčů, o čemž vypovídalo i to, že si chtěl vypůjčit peníze.

4 Závěr

Pan Karel je patologický hráč, který kvůli své vášni ke hře přišel o zaměstnání, které živilo jeho rodinu, o manželství, a tím i o každodenní styk se svým synem. Tedy přišel v podstatě o vše, co patří k normálnímu životu, který by si přál. Je zřejmé, že má a bude mít problém s hledáním partnerky, se kterou by byl šťastný. Jeho život se odehrává pouze v práci a hernách. Žije od výplaty k výplatě, a splácí půjčky, které si svým hraním nadělal. Jeho zdravotní stav je zatím v pořádku, trpí pouze potížemi s vysokým krevním tlakem, což při jeho způsobu života (kouření, alkohol, stresy) je v dnešní době celkem běžné.

Lze usoudit, že takový jedinec nemá šanci přestat, pokud sám nebude chtít. A pan Karla se jevil tak, že ho sice tato situace trápí (spíše kvůli dluhům), ale jeho způsob života mu vyhovuje.

5 Návrhy opatření

5.1 Léčba

Pan Karel, pokud by opravdu chtěl přestat hrát na výherních automatech a byl by ochoten a rozhodnut udělat vše pro svoje vyléčení, potřebuje odbornou pomoc. Sám by to pravděpodobně nezvládl. Musel by zásadně změnit svůj styl života. Musel by se vyhýbat restauracím, barům, hospodám a hernám a musel by omezit pití alkoholu. Proto by měl navštívit ambulantní psychiatrickou léčbu a skupinovou psychoterapii, kde by mu odborníci poradili, jak se zbavit této závislosti. V případě neúspěšné ambulantní léčby, musel by se podrobit léčbě ústavní.

5.2 Rodina

Je možné, že pokud by se pan Karel svěřil svým rodičům nebo sourozencům, s kterými má velice pěkné vztahy, rádi by mu jistě pomohli. Ale on nechce, aby se o jeho závislosti dozvěděli.

5.3 Změna práce

Současné zaměstnání pana Karla příliš neuspokojuje, pracuje v továrně na výrobu automobilů, jen proto, že musí splácet vysoké dluhy a myslí si, že lépe placenou práci v jeho situaci nenajde. Jeho přáním je prodávat elektroniku. Spokojenost v zaměstnání a výkon kvality odvedené práce, by se jistě odrazily na jeho lepším životě, proto by se měl zajímat o jiné zaměstnání, které by ho bavilo a uspokojovalo.

5.4 Sociální vztahy

Pan Karel uvedl v dotazníku přání najít si přítelkyni, což by mu značně prospělo. Nová známost by pro něj znamenala nový způsob života, nové povinnosti, třeba i nové zájmy a nové známé a přátele, které on jistě potřebuje. Nové přítelkyni by se pravděpodobně nelíbilo, kdyby každý den navštěvoval hospody a bary. Na její přání a nátlak by se možná snažil tyto aktivity omezit.

Přílohy ke kazuistice

1. Záznam rozhovoru

Záznam rozhovoru

Otázka: Studoval jsi? A jakou školu?

Karel: Studoval jsem elektrotechnickou školu.

Otázka: Byl jsi na vojně?

Karel: Ano, dva roky hned po škole.

Otázka: Jak dlouho hraješ?

Karel: Něco kolem deseti let.

Otázka: Proč ses rozvedl?

Karel: Já jsem se rozvádět nechtěl. To bylo v době, kdy jsem už hrál, byl jsem bez práce a domů jsem nedával žádné peníze. Manželka to táhla sama. Přibývalo hádek i o maličkosti a pak podala žádost o rozvod.

Otázka: Kde bydlíš?

Karel: Mám svůj vlastní byt 1+1.

Otázka: Pracuješ v současnosti?

Karel: Ano, jako servisní technik. Musím platit dluhy a alimenty na syna.

Otázka: Platíš pravidelně alimenty a splácíš půjčky?

Karel: Snažím se, ale někdy mi to nevyjde.

Otázka: A kde bereš peníze na hraní?

Karel: Hraji z toho, co mi zbude z výplaty. Někdy něco vyhraji a někdy prohraji vše.

Otázka: Z čeho pak žiješ?

Karel: Obědy v práci mi strhávají rovnou z výplaty a večerím většinou u rodičů. O víkendech tam i obědvám.

Otázka: Vědí tvoji rodiče o tvém hraní?

Karel: Nevědí, ublížilo by jim to moc.

Otázka: Nevíš, jestli někdo v rodině nebo někdo z tvých předků neměl sklony k hazardu?

Karel: Ne.

Otázka: Máš nějaké zdravotní potíže?

Karel: Ne, jenom mám vysoký tlak a mám na to brát prášky, ale neberu je.

Otázka: Jak často vídáš syna?

Karel: Jednou za čtrnáct dní na víkend. Vždy se na něj moc těším a snažím se mu ty dva dny opravdu věnovat.

Otázka: Máš nějaké sourozence?

Karel: Ano, mladší sestru a staršího bráchu. Oba mají ale své rodiny a moc se nevidíme.

Otázka: Co by sis přál do budoucnosti?

Karel: Potkat normální ženu, se kterou bych byl šťastný a přestat hrát, splatit už konečně všechny půjčky.

Otázka: Myslíš, že je to reálné?

Karel: Třeba se na mě usměje štěstí.

2. Vzor dotazníku přání

Dotazník přání

Kdyby si měl tři přání, co by sis přál?

1)

2)

3)

3 Vzor dotazníku nedokončených vět

Nedokončené věty

Nejraději bych pracoval jako...

Rodina pro mne znamená...

Děti jsou pro mne...

Myslím, že jsem nejlepší...

Bolestně se mě dotklo...

Rád bych...

Moji nejhorší vzpomínkou je...

Moje matka...

Doufám, že...

Často myslím na...

Budoucnost je pro mne...
